

Guolástanláhka

Addjuvvon Helssegis cuoŋománu 10. beaivve 2015

Riikkabeivviid mearrádusa mielde ásahuvvo:

1 lohku

Oppalaš njuolggadusat

1 §

Lága ulbmil

Dán lága ulbmilin lea dálá buoremus dieđuiguin lágidit guolleriggodagaid ekologalaččat, ekonomalaččat ja sosiálalaččat bistevaš geavaheami ja dikšuma nu, ahte dorvvastuvvojit guolleriggodagaid bistevaš ja mánggabealat buvttadeapmi, guollenáliid lunddolaš eallinohtu ja guolleriggodagaid ja eará čáhceluonddu mánggahápmásašvuohta ja suodjaleapmi.

2 §

Heivehansuorgi

Dát láhka heivehuvvo bivdui:

- 1) čáhcelága (587/2011) 1 logu 3 §:a 1 momeantta 2 čuoggás oaivvilduvvon čáziin;
- 2) Suoma ekonomijjaavádagas addjuvvon lága (1058/2004) 1 §:s oaivvilduvvon ekonomijjaavádagas;
- 3) čáhceguovllu ráji olggobeale dulveguovllus, go dat lea čázi vuolde.

Dat, mii dán lágas mearriduvvo guolis ja bivddus, guoská maiddái náhkkeguollái ja reabbái ja daid bivdui.

3 §

Gaskavuohta eará láhkamearrádusaide

Dát láhka heivehuvvo, jos oktasaš guolástuspolitiikkii guoskevaš Eurohpá Uniovnna láhkamearrádusain dahje dan ollašuttin dihte addjuvvon riikkadási láhkamearrádusain dahje vierroriikkain dahkkojuvvon soahpamušas ii nuppeláhkai daddjuvvo.

Dán lága ja dan vuodul addjuvvon ásašusaid njuolggadusat galget heivehuvvot maiddá riikkarájiid lahkosiid čáziide, jos vierroriikkain ii leat soahpamuša vuodul nuppeláhkai mearriduvvon.

Nuortalaččaid bivdorievttis stáhtačáziin nuortalašguovllus mearriduvvo nuortalašlágas (253/1995).

Eará go Suomas luonddudilálažžan ealli guollešlájá dahje guollenáli dahje reabbášlájá dahje reabbánáli dahje daid sohkeallaid riikiibuktímii heivejuvvojit dán lága lassin ealliiddálkkodeapmái guoskevaš rádjegozáhusas addjuvvon láhka (1192/1996) ja ealliiddávdaláhka (441/2013).

4 §

Meroštallamat

Dán lágas oaivvildit:

1) *guolleriggodagaid* *dikšumiin* guollenáliid biologalaš mánggahápmásašvuođa ja buvttadannávccaid dorvvasteami bivddu stivrema vuodul sihke guollenáliid dili ja bivdovejolašvuođaid buorideaddji eará doaimmaiguin;

2) *guollenáliin* oktanaga seamma guovllus ealli seamma sládjii gullevaš guolleoktagasaid joavkku;

3) *johttiguliin* luosa, jávreluosa, ákkaračča, náhkkeguoli, toutanguoli, dápnoha, rávddu, hárru ja čuožža johtti náliid;

4) *johttigollečázádaga guoika- ja rávdnesajiin* dakkár čázádatoasi, gos:

a) čáhci golgá čielgasit vulosguvlui; ja

b) rávdnesaji badječáhci lea badjelis go vuollečáhci;

5) *oaggumiin* vuokka haga ja šlivgumii heivvolaš rulla haga dáhpáhuvi bivddu, mas adnojuvvo okta staggu ja áŋkor;

6) *bilkemiin* ovttain oanehislágan stákkuin ja duorgogeahčái giddejuvvon bilkavuokkain bivddu, mas bilka lihkahallojuvvo bajás-vulos;

7) *vuokkain* goanstadahkkon uštaga, muorraguoli, dolgevuokka, jigi dahje sullasaš áŋkorbivdosa, mii lihkademiinis, ivnniidisguin dahje hámiinis hohkaha guoli dohppet dasa;

8) *vuoggabivdduin* eará bivddu ovttain stákkuin ja vuokkain go oagguma dahje bilkema, geassinoagguma ovttain stákkuin, vuokkain ja deaddovuokkain sihke rullaagguma;

9) *guolástusdikšunmávssuin* dan mávssu, mii máksojuvvo stáhtii guolledoalu ovddidan dihte;

10) *bivdorievtti hálddašeaddjiin*:

a) oktasaš čáhceguovllu osolašgotti;

b) osolašgoddái gulakehtes čáhceguovllu eaiggáda;

c) giddodaga eaiggáda, jos giddodahkii gullet 21 čuoggás oaivvilduvvon sierraákkat bivdoovddut;

d) guolástanservituhta dahje eará vuoigatvuođaákka vuodul bivdorievtti hálddašeaddji lunddolaš dahje juridihkalaš persovna; dahje

e) lunddolaš dahje juridihkalaš persovna, mii hálddaša eaiggáda gulakeahhtá bivdorievtti, man sáhtta sirdit;

11) *osolašgottiin* oktasašguovlolága (758/1989) 3 §:s oaivvilduvvon osolašgotti;

12) *geavahan- ja dikšunplánain* plána, mii dahkkojuvvo guolleriggodagaid geavaheami ja dikšuma guvllolaš lágideami várás;

13) *bivddusovttadatárvvuin* bivdosa dahje bivdovuogi gorálaš bivdobeaktivuoda;

14) *giddodaga bivddusovttadatmeriin* giddodahkii gullelaš bivdorievtti viidodaga dihto čáhceguovllus;

15) *orru bivdosiin* ovttá sadjái bivddu várás luittojuvvon guollebivdosa, dego fierpmi, liinna ja eará áŋkorbivdosa, mearddi, guollehehke ja eará dahppanbivdosa;

16) *giddes bivdosiin* buođu ja bivddu várás oaivvilduvvon eará bissovašlágan rusttega;

17) *gávppálaš bivdduin* doaimma, mas guolli bivdojuvvo vuovdinulbmiliin dahje mas bivdojuvvon guolit dahje oassi dain vuovdujuvvojit;

18) *gávppálaš bivdiin* lunddolaš dahje juridihkalaš persovna, mii lea merkejuvvon registarii, mii dollojuvvo dain olbmui, geat jođihit gávppálaš bivdodoaimma;

19) *astoáiggebivdduin* lusta- ja ruovttudárbobivddu;

20) *ruovttuiduhttingilvimiin* dakkár guolledahje reabbášlája dahje guolledahje reabbánáli gilvima čáhceguvlui, mii ii leat leamaš doppe ovddežis;

21) *sierraákkat bivdoovduiguin* giddodatčohkkenlága (554/1995) 2 §:a 1 čuoggás oaivvilduvvon giddodahkii gullelaš oktasaš dahje priváhta ovdduid, maid vuodul giddodaga eaiggát oazžu bivdit muđui go čáhceguovllu oamasteami dahje osolašvuoda vuodul nuppi oamastan čáhceguovllus (*erenomáš bivdoovdoguovlu*) dahje geavahit erenomáš bivdosaji, dego luossa- dahje čuožžabuođu dahje dáidda buohtastahti buođdosaji, golgadansaji, fierbmesaji dahje eará sullasaš bivddu várás oaivvilduvvon čázádatsoaji (*erenomáš bivdosadji*);

22) *bivdonjuolggadusain*:

a) Suoma ja Ruota gaskkas dahkkojuvvon rádjejohkasoahpamuša (SopS 91/2010) ja dasa gullelaš bivdonjuolggadusa;

b) Suoma ja Norgga gaskkas dahkkojuvvon Deanu guolástanbire oktasaš bivdonjuolggadussoahpamuša (SopS 94/1989) ja dasa guoskevaš bivdonjuolggadusa; ja

c) Suoma ja Norgga gaskkas Njávđánjoga guolástanguovllus dahkkojuvvon guolástansoahpamuša (SopS 17 ja 18/1978) ja dasa guoskevaš bivdonjuolggadusa.

2 lohku

Bivdoriekti ja bivdui vuoigadahtti sierra lobit

5 §

Bivdoriekti čáhceguovllu oamasteami vuodul

Vuoigatvuohta bivdit ja mearridit bivddus gullá čáhceguovllu eaiggádii, jos manjelis dán lágas ii nuppeláhkai mearriduvvo.

Oktasaš čáhceguovllu osolaš oažžu bivdit čáhceguovllus nu, go oktasaš čáhceguovllu osolašgoddi mearrida.

Čáhceguovllu eaiggát oažžu bivdit čáhcelága 1 logu 5 §:s oaivvilduvvon čáhceguovllu ráji olggobeale dulveguovllus, go dat lea čázi vuolde.

6 §

Sierraákkat bivdoovddut

Dakkár giddodaga, masa gullet sierraákkat bivdoovddut, eaiggát oažžu ovdui gullelaš vuogi mielde bivdit ja mearridit bivddus.

7 §

Oktasaš bivdorievttit

Buohkat ožžot nuvtá oaggut ja bilket sihke bivdit sallida ovttain stákkuin duorgogeahčái giddejuvvon ánkoriiguin, mat lihkahallojuvvojit vulos-bajás.

Buohkain, geat leat máksán guolástusdikšunmávssu, ja buot vuollel 18-jahkásaš ja 65 jagi deavdán olbmui lea vuoigatvuohta vuoggabivdui. Guolástusdikšunmávssus ja dan máksimis mearriduvvo 9 logus.

Ovdalis 1 ja 2 momeanttas oaivvilduvvon vuoigatvuođat eai guoskka johtiguollečázadagaid guoika- ja rávdnjesajiide, eaige daidda čáziide, main bivdu lea eará njuolggadusa vuodul gildojuvvon. Oaggun-, bilken- ja vuoggabivdogilvvuid ja eará sullasaš lágiduvvon dilálašvuodaid várás galgá oažžut bivdorievtti hálddašeaddji lobi.

Dat, mii ovdalis 1—3 momeanttas mearriduvvo, heivehuvvo maiddái stáhtačáziin.

8 §

Bivdu ekonomiijaavádagas ja oktasaš čáhceguovllus

Suoma ekonomiijaavádagas ja oktasaš čáhceguovllus mearas buohkain, geat leat máksán guolástusdikšunmávssu ja buot vuollel 18-jahkásaš ja 65 jagi deavdán Eurohpá ekonomiijaguvlui gullelaš riikka riikkavuložiin lea vuoigatvuohta astoáiggebivdui. Ovdalis oaivvilduvvon guovlluin Supmii registrerejuvvon gávppálaš bivdis leat vuoigatvuohta gávppálaš bivdui.

Eurohpá Uniovnna lahttoriikkaide registrerejuvvon bivdofatnasiin lea oktasaš guolástuspolitiikkii guoskevaš EU:a láhkamearrádusain mearriduvvon vuoigatvuohta gávppálaš bivdui Suoma ekonomiijaavádagas ja guovllučáziin.

Jos gávppálaš bivdodárbu dan gáibida, de Meahciráđdehus sáhtá láigohit gávppálaš bivdá Suoma ekonomiijaavádagas dahje oktasaš čáhceguovllus luosa dahje guvžžá bivdosaji mearas. Ovdalis 1 ja 2 momeanttas oaivvilduvvon bivdoriekti ii leat fámus dán bivdosajiin.

Bivdorievttis ja bivdolobiin oktasaš čáhceguovllus mearrida Meahciráđdehus nu, ahte váldá vuhtii guolleriggodagaid riikkadási dikšunplánaid.

9 §

Stáhta priváhta bivddut

Stáhta priváhta bivddut doalahuvvojit stáhtas doppe, gos stáhta lea daid ovddežis hálddašan ja hálddaša ainge. Stáhta priváhta bivdduid geavaheamis mearrida Meahciráđdehus.

Dárkilet njuolggadusaid stáhta priváhta bivdduid geavaheamis sáhtá addit Eana- ja meahcedoalloministeriija ásahusa vuodul, goas galget vuosttažettiin váldojuvvot vuhtii 88 §:a 1 momeanttas oaivvilduvvon jovkui I gullelaš gávppálaš bivdiid ovddut.

10 §

Vuoigatvuohhta Davvi-Lappi bivdolohpái

Olbmos, gean ruovttugiieldalága (201/1994) 2 §:s oaivvilduvvon ruovttugiielda lea Eanodat, Anár dahje Ohcejohka, lea vuoigatvuohhta oazžut Meahciráđđehusas nuvtá lobi bivdui ovdalis namuhuvvon gielddaid rájiid sisa gullelaš stáhtačáziin.

Ovdalis 1 momeanttas oaivvilduvvon lohpi lea persovnnalaš ja dat addojuvvo guhkimustá golmma jahkái hávil. Lohpi ii guoskka Deanu ja Njávánjoga čázadaga luosa ja guvžžá goargŋunguovlluide, Doallánjoga ja Báhcaveaji čázadagaid luosa ja guvžžá goargŋunguovlluide iige Duortnoseanu ja Ovnnesjoga čázadagaid luosa ja guvžžá goargŋunguovlluide, maidda guoskevaš sierra lobiid stáhtačáziide mieđiha Meahciráđđehus.

Dárkilet njuolggadusaid ovdalis 1 ja 2 momeanttas oaivvilduvvon lobiid addimis ja geavaheamis sáhtá addit Eana- ja meahccedoalloministeriija ášahusa vuodul.

11 §

Bivdorievtti láigoheapmi

Bivdorievtti hálddašeddji sáhtá láigohit bivdorievtti doaisttázii dahje mearreáigái. Bivdorievtti láigosoahpamuš galgá dahkkojuvvot čálalaččat. Láigolaš ii oaččo láigohit bivdorievtti dahje oasi das ovddosguvlui, iige luohpadit láigoguvlui guoskevaš bivdolojiid goalmádii, jos bivdorievtti láigosoahpamušas ii leat nuppeláhkai sohppojuvvon.

Láigoaddi sáhtá burgit bivdoriektaí guoskevaš láigosoahpamuša, jos láigolaš láigoaddi muittuhusas fuolakeahhtá geavaha boastut iežas bivdorievtti, ii mávsse láiggu dahje muđui jámma rihkku soahpamušii dahje dán láhkii vuodđuduvvi geatnegasvuodaidis.

Stáhtačáziid láigoheamis bivddu várás sáhtá mearridit dárkileappot Eana- ja meahccedoalloministeriija ášahusa vuodul.

12 §

Osolašgotti osolačča mieđihan bivdolohipi

Oktasaš čáhceguovllu osolaš sáhtá eará osolaččaid guorraseami haga addit nubbái lobi bivdit osolažžii alccesis gullelaš bivdorievtti vuodul. Jos lohpi bistá badjel jagi dahje jos lohpi guoská 4 §:a 22 čuoggás oaivvilduvvon ráđjehokasoahpamušaid bivdonjuolggadusaid heivehanguovlluide dahje ráđjehogaid oalgečáziide, de dat galgá addojuvvot čálalaččat ja das galgá ortniidan osolašgotti siste dahkkojuvvot almmuhus osolašgoddái.

Oktasaš čáhceguovllu osolaš galgá 1 momeanttas oaivvilduvvon bivdoloji attedettiin fuolahit das, ahte lohpeoažžu ii mana bivddus badjel osolažžii gullelaš bivdorievtti alimusmeari.

13 §

Guvllolaš lohpi gávppálaš bivdui

Guolleriggodagaid bistevaš buvttadeami ja ávkinatnima ja geavahan- ja dikšunplána ollašuvvama dorvvastan dihte ELY-guovddáš sáhtá mieđihit gávppálaš bivdaí guhkimustá viđa jahkái lobi gávppálaš bivdui, jos:

- 1) čáhceguovlu heive geavahan- ja dikšunplána mielde bures gávppálaš bivdui;
- 2) čáhceguovllu guollenáliid dilli addá vejolašvuoda gávppálaš bivdui;
- 3) lohpeohcci ii leat ieš iige guolledoalloguovllu doarjaga vuodul beassan bivdorievtti hálddašeddjiiguin ovttamielalašvuhtii čáhceguovllu geavaheamis gávppálaš bivdui; ja
- 4) gávppálaš bivdu ii čuoze mearkkašahhtiláhkai guovllu gáddeeaiggádiidda dahje -hálddašeddjiide dahje guovllu eará geavaheapmái.

ELY-guovddáš galgá dán lobis mearridit bivdui lobálaš guovlluid, lobálaš bivdosiid, bivduvuloš guollešlájaid, lobálaš bivdoáiggiid ja dárbbu mielde lobálaš alimussállaša. Dasa lassin lobis sáhtá mearriduvvot, mo gávppálaš bivdi galgá almmuhit iežas sállaša.

Ovdalis 1 momeanttas oaivvilduvvon lobi ii oaččo mieđihit, jos lobi vuodul dáhpáhuvi bivdu čuožášii menddo sakka bivdorievtti hálddašeaddji vejolašvuhtii atnit ávkin iežas bivdorievtti dahje jos dat dagahivččii eará mearkkašahtti heajos váikkuhusaid.

ELY-guovddáža lohpeamearrádus galgá váldojuvvot vuhtii nuppástusohcamis fuolakeahtta.

14 §

Buhtadusa máksin gávppálaš bivddus bivdorievtti hálddašeaddjiide

Gávppálaš bivdi galgá, go lea ožžon 13 §:s oaivvilduvvon lobi, máksit guđege kaleandarjagis bivdorievtti hálddašeaddjiide lobis mearriduvvon bivdosiid mielde, ELY-guovddáža doaimmaguovllu geavahan- ja dikšunplánain meroštallon govttolaš mávssuid buhtadussan čáhceguovllu geavaheamis gávppálaš bivdui.

15 §

Vuoruheapmi lobi mieđiheamis gávppálaš bivdui

Jos lobi dihto čáhceguvlui ohcet eanet gávppálaš bivdit go guovllu guollenáliid dili vuodul lobiid sáhtta mieđihit, de ELY-guovddáš sáhtta vuoruhit lohpeoažžumis daid lohpeohcciid, geat gullet 88 §:a 1 momeanttas oaivvilduvvon gávppálaš bivdiid jovkui I ja geain lea juo ovdal leamaš lohpi gávppálaš bivdui seamma čáziin dahje daidda guoskevaš čáziin.

16 §

Lohpeevttuid rievdadeapmi ja lobi eretgeassin

ELY-guovddáš galgá čuovvut ja gozihit 13 §:a vuodul addojuvvon lohpeevttuid ollašuvvama.

ELY-guovddáš galgá rievdadit lohpeevttuid, jos:

1) lohpeguovllu dilálašvuodát leat lobi mieđiheami manjá mealgat nuppástuvvan nu, ahte lohpeevttuid mielde mearriduvvon bivdu ii sáhte nuppástuvvan dilálašvuodaid dihte šat suovvat; dahje

2) lobis oaivvilduvvon bivdu ii šat deavdde geavahan- ja dikšunplánas daddjojuvvon gáibádusaid.

ELY-guovddáš galgá geassit eret lobi, jos lohpehálddašeaddji jámma guođá mávssekeahhtá 14 §:s oaivvilduvvon mávssuid, ja mealgat dahje jámma rihkku ásahuvvon lohpeevttuid dahje dán lága njuolggadusaid. Lohpi sáhtta gessojuvvot eret maiddái dalle, jos lohpehálddašeaddji ii ELY-guovddáža fuopmášahttimis ja váruhusas fuolakeahtta heaitte rihkkumis dán lága njuolggadusaid dahje mávsse mávssekeahhtá báhcán mávssuid govttolaš áiggi sisa váruhusa addimis.

17 §

Gávppálaš bivdi vuoigatvuohta stáhtaeatnama atnui

Gávppálaš bivdis, guhte gullá 88 §:s oaivvilduvvon gávppálaš bivdiid jovkui I, lea stáhtii gullevaš mearragáttiin, -sulluin ja -boaduin (mat eai leat várrejuvvon eará atnui) vuoigatvuohta láigohit eatnama hálddašeaddji eiseválddi čujuheami mielde ja dan nannen govttolaš eavttuiguin bivddus dárbbášlaš vurkkodansajiid ja bivdosiid goikadansaji sihke gávppálaš bivdu várás vealtameahttun gaskaboddosaš orrunsaji.

18 §

Guvllolaš lohpi bivdooahpistandoibmii

Bivdoturisma doaimmavejolašvuodaid dorvvastan dihte ELY-guovddáš sáhtta mieđihit oppa doaimmaguvlui dahje dan

oassái guoskevaš lobi lágidit bivdoturismadilálašvuodaid, maida oassálastet eanemustá guhtta bivdi hávil ja main oggojuvvo, bilkejuvvo dahje bivdojuvvo vuokkain. Lohpi galgá ohccojuvvo čálalaččat ja dan sáhttá mieđihit, jos guollenáliid bistevas ávkinatnin addá dasa vejolašvuoda. Lohpi sáhttá leat fámus guhkimustá vihtta jagi hávil.

ELY-guovddáš galgá lobi ásahtit guvllolaš bivdoráddjehusaid dahje beaiveguovdasaš sálašeriid, jos guolledollui guoskevaš bealit dahje guovllu guollenáliid dilli dan gáibidit. ELY-guovddáš galgá bivdit iežas doaibmaguovllu guolledoalloguovlluin jahkásaččat cealkámuša guvllolaš bivdoráddjehusaid ja beaiveguovdasaš sálašeriid ásaheapmái váikkueaddji beliin.

ELY-guovddáš sáhttá geassit eret lobi, jos lohpehálddašeaddji mealgat rihkku ásavuvvon eavttuid iige ELY-guovddáža fuopmášahttimis ja váruhusas fuolakeahtta heaite eavttuid rihkkuma.

Bivdoturismmain bargi fitnodatolmmoš galgá, go lea ožžon lobi, máksit kaleanddarjagis stáhtii 100 euro sturrosaš guolástusdikšunmávssu.

3 lohku

Guolledoalu organisašuvnnat ja daid doaimmat

19 §

Guolledoalloeiseválddit

Stáhta guolledoalloeiseválddiide lohkkojit Eana- ja meahccedoalloministeriija sihke dat ELY-guovddážit, maida guolledoalloáššit gullet.

Dasa lassin dán lágas sierra mearriduvvon guolledoallohálddahusa eiseváldedoaimmaid dikšuba Meahciráđđehus ja Luondduriggodatguovddáš sihke bivdogoziheami hárrái 99 §:s namuhuvvon eiseválddit ja bivdogoziheaddjit.

ELY-guovddáža dán lága vuodul dahkan mearrádusa ja ášši gieđahallamii guoskevaš áššegirjiid sáhttá vuolláičállit mašiinnain.

20 §

ELY-guovddáža doaimmat

ELY-guovddáš galgá:

1) fuolahit stáhtii gullevaš guolledoallohálddahusas;

2) gozihit oktasaš guolledoalloáššiid ja ovddidit bistevas bivddu ja guolleriggodagaid dikšuma;

3) addit áššedovdiveahki guolledoalloguovlluide;

4) gozihit ahte guolledoalloguovllut doibmet lága ja njuolggadusaideaset ja geavahan- ja dikšunplána mearrádusaid mielde ja devdet daidda gullevaš doaimmaid ja galgá njulgegohtet váilevašvuodaid ja heajos beliid.

5) stivret ja gozihit rávvenbarggu, mii dahkkojuvvo stáhta ruđaguin;

6) gieđahallat oktavuodadoallamii guoskevaš áššiid guolledoalloeiseválddiid ja guolledoalloguovlluid gaskkas; ja

7) dikšut eará doaimmaid, mat dasa leat dán lágas mearriduvvon.

Bivdogozihanáššiin ELY-guovddáš sáhttá doaibmat oppa riikkas eiseválddi virgeveahkkebivdaga vuodul.

21 §

ELY-guovddáža doaibmaváldi ekonomiijaavádagas

ELY-guovddáži gullevaš doaimmain fuolaha Suoma ekonomiijaavádagas dat ELY-guovddáš, man doaibmaguovllu siste guoskevaš oassi ekonomiijaavádagas lea. ELY-guovddážiid doaibmaguovlluid gaskasaš ráji gehččet joatkašuvvat guovllučáziid olgoráji rájes njuolgga ekonomiijaavádaga olgoráji duohká.

22 §

Guolledoalloguovlojuohku

Čáhceguovllut juhkkujuvvojit daid oamastangaskavuodain ja hálddahuslaš rájiin beroškeahtta guolledoalloguovlluide. Guolledoalloguovlu čohkiida guolledoalu dáfus doarvái viiddis oktilaš guovllus. Guolledoalloguovlui gullevaš guovllu

meroštaladettiin galgá erenoamážit váldit vuhtii johttiguliid eallinjoddu, bivddu vuogas lágideami, golanguovlojuogu ja čáhceguovlluid juogu čáziiddikšuma ja mearradikšunlágidanlágas (1299/2004) oavvilduvvon čáziiddikšunguovlluide ja mearradikšunguvlui.

Guolledoalloguovlojuohku ii guoskka oktasaš čáziide mearas dakko bokte go guolleriggodagaid bastevas geavaheapmi ja dikšun ii gáibit guovllu laktima guolledoalloguovlojuhkui.

Guolledoalloguovlluid eatnandieđalaš rájiid nanne ELY-guovddáš 33 §:s oavvilduvvon guvllolaš guolledoalu ovtasbargojoavkku evttohusa vuodul dan maŋŋá, go lea gullan Eana- ja meahccedoalloministeriija ja eará guovddáš oassebeliid. ELY-guovddáš mearrida maiddái guolledoalloguovllu juohkimis, dan ovtastahttimis eará guolledoalloguvlui dahje dan rájiid rievdadeamis, jos dilálašvuodaid nuppástuvvan dahje eará erenoamáš sivat dan gáibidit. Ohcamuša ovdalis namuhuvvon doaibmabijuid dahkan dihte earret rájiid nannema sáhtta dahkat guolledoalloguovlu dahje bivdorievtti hálddašeaddji.

ELY-guovddáš sáhtta maiddái, go lea gullan áššaiosolaš guolledoalloguovlluid ja bivdorievtti hálddašeaddjiid, ieš mearridit guolledoalloguovllu rájiid rievdadeamis. Jos šaddá eahpečielggasvuolta das, guđe ELY-guovddáža doaibmaválldi vuollái guolledoalloguovllu rájiid rievdadeapmi gullá, de Eana- ja meahccedoalloministeriija čovdá doaibmavaldái guoskevas ášši.

Das, ahte gokko guolledoalloguovlluid doaibmaguovlluid rájit galget johtit, sáhtta mearridit dárkileappot Eana- ja meahccedoalloministeriija ásahusa vuodul.

23 §

Guolledoalloguovllu vuoigatvuodalaš hápmi, lahtut ja doaibmaorgánat

Guolledoalloguovllut leat almmosvuoigatvuodalaš ovtastusat, mat galggašedje ovddidit guovlluideaset guolledoalu ja ovddidit lahtuideaset ovtasbarggu guolleriggodagaid bastevas geavaheami ja dikšuma lágidan dihte.

Guolledoalloguovlu sáhtta čatnasit feara masa ja háhkat alccesis dahje iežas atnui opmodaga.

Guolledoalloguovllu lahtuide gullet guovllu bivdorievtti hálddašeaddjit ja riikkadási guolástansuorggi organisašuvnnat. Eana- ja meahccedoalloministeriija nanne logahallama riikkadási guolástansuorggi organisašuvnnain viđa jahkái hávil.

Guolledoalloguovllu doaibmaorgánaide gullet oktasaščoahkkin, stivra ja doaibmajodiheaddji.

Guolledoalloguovlluide heivehuvvojit dán lága lassin ovtastuslága (503/1989) 11, 17, 20, 22, 24 §:t, 26 §:a 2 momenta, 27—31 §:t, 35 §:a 2 momenta ja 36 §.

24 §

Guolledoalloguovlluid doaimmat

Guolledoalloguovllu doaimmaide gullet:

- 1) guolleriggodagaid bastevas geavaheami ja dikšuma plánen;
- 2) geavahan- ja dikšunplánaevttohusa dahkan, dohkkehuvvon plána ollašuttin ja dan váikkuhusaid čuovvun;
- 3) guolleriggodagaid geavaheapmái ja dikšumii guoskevas dieđiheapmi;
- 4) bivdogoziheami lágideapmi;
- 5) bivddu ja guollenáliid dikšundoaimmaid čuovvundieđuid čoaggin;
- 6) bivddu oktilašlohpeguovlluid čohkken astoáiggi ja gávppálaš bivddu dárbbuide;
- 7) doaimmat, maid čáhceguovllu eaiggádat leat sirdán guolledoalloguvlui;
- 8) vuoggabivddus čoggon buhtadusruđaid juohkin čáhceguovllu eaiggádiidda;
- 9) ELY-guovddáža boađusstivremii ja dán láhkii vuodđuduvvi eará doaimmat.

25 §

Guolledoalloguovllu oktasaščoahkkin

Guolledoalloguovllu mearridanválldi geavaha oktasaščoahkkin.

Guolledoalloguovllu čuovvovaš lahtuin lea vuoigatvuolta ovta ovddasteaddjái oktasaščoahkkimis:

1) osolašgoddi, mas lea čáhceguovlu uhcimustá 50 hektára;

2) osolašgottiide gulakehtes, viidodaga dáfus uhcimustá 50 hektára sturrosaš čáhceguovlluid eaiggádat;

3) dakkár guolledoalloguvlui gullelaš osolašgottiid dahje osolašgottiide gulakehtes čáhceguovlluid eaiggádiid oktiisearvamat, maid hálldašan čáhceguovlluid ollislaš viidodat lea uhcimustá 50 hektára; jogas goittotge uhcimustá 30 hektára;

4) 23 §:a 2 momeanttas oaiivilduvvon riikkadási guolástansuorggi organisašuvdna, earret lustabivdiid ovddasteaddji organisašuvnna, mas lea vuoigatvuohta guovtte ovddasteaddjái.

Sierraákkat bivdoovdduid hálldašeaddjiin lea vuoigatvuohta oktasaščoahkkimis ovttá oktasaš ovddasteaddjái.

Guolledoalloguovllu oktasaščoahkkimis leat gudege uhcimustá 1 000 hektára čáhceguovloopmodaga ovddasteaddjis golbma jiena, uhcimustá 500 muhto vuollel 1 000 hektára čáhceguovloopmodaga ovddasteaddjis guokte jiena ja eará lahtuid ovddasteaddjis okta jietna. Registrerejuvvon guvlolaš ovttastusain, maid ulbmilin lea ovddidit biras- dahje luonddusodjaleami ja maid njuolggadusaid mielde ášahuvvon doaimmaguovllus guolástanguovlu dahje oassi das lea, lea vuoigatvuohta ovttá ovddasteaddjái. Sámiid ruovttuguovllus maiddái Sámedikkis lea guolledoalloguovllu oktasaščoahkkimis vuoigatvuohta ovttá ovddasteaddjái, geas lea čoahkkimis mieldeorrun- ja hállanriekti muhto ii jienastanriekti.

Guolledoalloguovlu oažžu bovdet oktasaščoahkkimii áššedovdiid, geain lea čoahkkimis mieldeorrun- ja hállanriekti.

26 §

Guolledoalloguovllu oktasaščoahkkima doaimmat

Guolledoalloguovllu oktasaščoahkkim:

1) vällje stivrra;

2) mearrida ruhtadoalloloahpaheami nannemis ja vástofriiddjavuođa miediheamis stivrii;

3) nanne jahkásaš doaimma- ja ruđaidgeavahanplána ja jagi guhkibun oaiivilduvvon doaimmaplána;

4) nanne evttohusa geavahan- ja dikšunplánan;

5) nanne evttohusa guolledoalloguovllu njuolggadussan;

6) nanne buhtadusruđaid juohkima čáhceguovllu eaiggádiidda;

7) mearrida guolledoalloguvlui máhcahuvvon buhtadusruđaid geavaheamis;

8) mearrida oktasaščoahkkima, stivrra ja doaimmajodiheaddji mearrádusa njulgemis.

27 §

Guolledoalloguovllu stivrra ja dan doaimmat

Guolledoalloguovllu stivrii gullet uhcimustá čieža lahtu. Stivrra lahtu doaimmabadi lea golbma jagi. Stivrra lahtuin välljejuvvo jahkásaččat goalmmás.

Guolledoalloguovllu stivra galgá:

1) vällmaštallat áššiid, mat galget gieđahallot oktasaščoahkkimis, ja ollašuttit mearrádusaid;

2) ollašuttit geavahan- ja dikšunplánii gullelaš doaimmaid ja dieđihit plána ulbmiliid ollašuvvamis;

3) addit diehtun mearrádusaid;

4) lágidit bivdogozihandoaimmaid dikšuma; ja

5) nammadit ja earuhit doaimmajodiheaddji.

Guolledoalloguovllu njuolggadusain sáhtá stivrii 2 momeantta mielde gullelaš doaimmaid, earret čuoggás 5 oaiivilduvvon doaimmaid, sirdit doaimmajodiheaddjái.

28 §

Doaimmajodiheaddji doaimmat

Doaimmajodiheaddji dikšu guolledoalloguovllu beaivválaš hálldahusa stivrra rávvagiid ja mearrádusaid mielde. Doaimmajodiheaddjis lea guolledoalloguovllu nammačállinriekti.

Doaibmajodiheaddji vástida das, ahte guolledoalloguovllu ruhtadoallu lea lága mielde lágiduvvon ja ruđaiddikšun luohtehahttiláhkai ordnejuvvon. Doaibmajodiheaddji galgá addit stivríi ja dan lahttui dárbašlaš dieđuid stivríi doaimmaid dikšun dihte.

Doaibmajodiheaddji oažžu leat mielde stivríi čoahkkimis ja geavahit doppe hállanválddi, vaikko ii livččege stivríi lahttu, jos stivríi ii mearrit nuppeláhkai.

Doaibmajodiheaddjis lea vuoigatvuohta nuvttá oažžut teknihkalaš geavahanoktavuođa bokte dieđuid Eanamihtidanlágádusas, jos dát dieđut galget ožžojuvvot bivdogoziheami lágideami dahje vuoggabivddus čoggon ruđaid ja juohkima várás.

29 §

Doaibmaorgána lahtuid ja doaibmaolbmuid vástu

Guolledoalloguovllu doaibmaorgána lahttu ja doaibmaolmmoš galgá almmolaš hálddahušdoaimma divššodettiinis čuovvut hálddahušlága (434/2003), giellalága (423/2003), sámi giellalága (1086/2003) ja eiseválddiid doaimma almmolašvuođa birra addojuvvon lága (621/1999).

Guolledoalloguovllu doaibmaorgána lahttui ja doaibmaolbmui heivehuvvojit riikhusvuoigatvuođalaš virgevástui guoskevaš njuolggadusat dalle, go sii almmolaš hálddahušdoaimma divššodettiinineaset geavahit almmolaš válddi.

Guolledoalloguovllu doaibmaorgána lahtu ja doaibmaolbmo almmolaš hálddahušdoaimma dikšumis šaddan vahága buhttemis lea fámus, mii almmolaš servoša ja virgeolbmo buhttenvásttus ja virgedoaimmas šaddan vahága buhttemis mearriduvvo vahátbuhttenlágas (412/1974).

30 §

Guolledoalloguovllu njuolggadusat

Guolledoalloguovllu njuolggadusain galgá namuhit:

1) guolledoalloguovllu nama ja dan hálddahuš ruovttubáikki ja deháleamos osiid dain čáziin, mat gullet guolledoalloguovlui;

2) mo ovddasteaddjit guolledoalloguovllu oktasaščoahkkimii välljejuvvojit;

3) goas guolledoalloguovllu oktasaščoahkkimat galget dollojuvivot;

4) mo guolledoalloguovllu oktasaščoahkkimat bovdejuvvojit čoahkkái ja mo áššit gieđahallojit;

5) mo stivríi lahtuid doaibma ja áššiid gieđahallan lea lágiduvvon;

6) mo áššegirjjit guolledoalloguovllu beales vuolláičállojuvvojit;

7) guolledoalloguovllu doaibmaolbmuid, dáid doaimmaid ja doaibmabaji ja mo sii váldojuvvojit doibmii;

8) ruđaid geavaheami ja ruhtadoalu ákkaid;

9) diehtunaddimiid čađahanvuogi; ja

10) guolledoalloguovllu doaimma dáfus dárbašlaš eará áššiid.

Njuolggadusaid válmmaštallá guolledoalloguovlu ja nanne ELY-guovddáš.

31 §

Ruhtadoallu ja ruhtadoalloguovllu dárkkisteapmi

Guolledoalloguovllu ruhtadoallobadji lea kaleanddarjahki. Guolledoalloguovlu galgá luohpadit jahkásaččat čilgehusa doaimmastis ELY-guovddázii. Čilgehuseaset galget leat mielde dieđut mávssolaš dápáhuseaset ruhtadoallobaji áigge ja dan nohkama maŋŋá, árvoštallan boahhtevaš ovdáneamis sihke čielggadus geavahan- ja dikšunplána ulbmiliid ollašuvvamis.

Dán guovllu ruhtadoalloguovllus, ruhtadollui ja ruhtadoalloguovllus heivehuvvo ruhtadoalloguovllus (1336/1997).

Guolledoalloguovllu lea geatnegahtton doaimmahit jahkásaččat ruhtadoalloguovllus. Ruhtadoalu dárkkisteapmái heivehuvvo ruhtadoalloguovllus (459/2007).

Ovdalis 1 momeanttas oaivvilduvvon čilgehuseaset ja dan sisdoalus sáhtá mearridit dárkkileappot Eana- ja meahcedoalloguovllus ásaheami vuodul.

32 §

Guolledoalloguovllu doaimma goziheapmi

ELY-guovddáš goziha iežas doaimmaguovllu guolledoalloguovlluid doaimma. ELY-guovddášis lea vuoigatvuohta oážžut guolledoalloguovllus ja ruhtadoalu dárkkisteaddjiin, almmá ahte čiegusindoallannjuolggadusat dan hehttejit, goziheami dáfus dárbbaslaš dieđuid, áššegirjjiid ja čielggadusaid. Guolledoalloguovllus goziheami várás ožžojuvvon dieđuid ii oaččo almmuhit olggobealeolbmui iige geavahit eará ulbmilii guolledoalloguovllu lobi haga. Guolledoalloguovlu galgá almmuhit ELY-guovddášii iežas stivrra ságadoalli, várreságadoalli ja doaimmajodiheddji namaid ja oktavuodadieđuid.

Jos guolledoalloguovlu lea eanet go ovttá ELY-guovddáša doaimmaguovllus, de guolledoalloguovlui guoskevaš áššit giedahallojit dan ELY-ealáhusguovddášis, man doaimmaguovllus eanaš oassi guoskevaš guolledoalloguovllu čáhceviidodagas lea.

33 §

Guvllolaš guolledoalu ovttasbargojoavku

ELY-guovddáš ásaha iežas doaimmaguovlui guvllolaš guolledoalu ovttasbargojoavkkuid veahkehit guovllu guolledoalloáššiid dikšumis, oainnuid oktiiveheamis ja dutkandieđuid ávkinatnimis. Ovttasbargojoavku ásahuvvo viđa jahkái hávil ja dasa gullet guolledoalloguovlluid, guolledoallo- ja birasorganisašuvnnaid, dutkamuša, hálldahusa, eanegottiid lihtuid sihke sámiiid ruovttuguovllus Sámedikki ovddasteaddjit.

Ovttasbargojoavku doaimmá ELY-guovddáša geahču vuolde ja dat galgá dahkat evttohusaid ja árvalusaid bivddu lágideamis ja guollenáliid dikšumis. Ovttasbargojoavku árvvoštallá geavahan- ja dikšunplánaid ja dain árvaluvvon geavahan- ja dikšundoaimmaid sihke dahká árvalusaid sierra guovlluid geavahan- ja dikšunplánain ja riikkadási guolleriggodagaid

dikšunplánain árvaluvvon doaimmabijuid oktiivehehan dihte. Ovttasbargojoavku dahká ELY-guovddášii evttohusa iežas doaimmaguovllu guolledoalloguovlojuohkun.

4 lohku

Guolleriggodagaid geavaheami ja dikšuma plánen

34 §

Riikkadási guolleriggodagaid dikšunplánat

Guolleriggodagaid bistevaš geavaheami ja dikšuma ollašuvvama sihkarastin dihte dahkkojuvvojit dárbbu mielde riikkadási guolleriggodagaid dikšunplánat. Dikšunplána válmmaštallamis vástida Eana- ja meahcedoalloministeriija searválagaid Birasministeriijain. Dikšunplána nanne Eana- ja meahcedoalloministeriija.

Nannejuvvon riikkadási guolleriggodagaid dikšunplánat galget váldojuvvot vuhtii, go dahkkojuvvojit guvllolaš geavahan- ja dikšunplánat ja ollašuttuojuvvo ja lágiduvvo bivdu oktasaš čáziin. Geavahan- ja dikšunplánaiguin ii oaččo váddudit riikkadási guolleriggodagaid dikšunplánaid ollašuttima.

35 §

Geatnegahttin geavahan- ja dikšunplána dahkan dihte

Guolledoalloguovlu galgá dahkat ja váldit atnui iežas doaimmaguovlui guoskevaš geavahan- ja dikšunplána, mainna dorvvastuvvo guovllu guolleriggodagaid bistevaš ja mánggabealat buvttadeapmi ja geavaheapmi ja biologalaš mánggahápmásašvuohta, ja ovddiduvvojit lustabivddu ja gávppálalaš bivddu doaimmavejolašvuođat.

36 §

Geavahan- ja dikšunplána dahkan

Guolledoalloguovlu dahká evttohusa iežas guovllu guolleriggodagaid geavahan- ja

dikšunplánan. Geavahan- ja dikšunplána dagadettiin galgá váldit vuhtii guollenáliid geavaheapmái ja dikšumii eará láhkamearrádusaid vuodul ásahuvvon gáibádusaid, guolleriggodagaid riikkadási dikšunplánaid ja dakkár guolleriggodagaid eará geavahan- ja dikšunplánaid, maid ollašuttimii plána sáhtášii váikkuhit.

Geavahan- ja dikšunplánas galget leat mielde:

1) vuodđodieđut čáhceguovlluid ja guollenáliid dilis;

2) plána bivddu ovddidandoaimbaidjun ja dáidda guoskevaš ulbmildilli ja evttohus lustabivddu oktílašlohpevuogádaga ovddidan dihte;

3) plána guollenáliid dikšundoaimbaidjun;

4) evttohus johttiguliid ja áitojuvvon guollenáliid eallinjođu ja eará biologalaš mánggahápmásašvuoda dorvvastan dihte dárbbášlaš doaimbaidjuin;

5) evttohus bivddu dárbbášlaš guvllolaš muddendoaimbaidjun;

6) evttohus ruđaid, mat čoggojuvvojit guolástusdikšunmáksun ja geavahuvvojit eaiggátbuhtadusaide, ossodaga juohkin dihte;

7) guolledoalu dáfus mearkkašahti guovlluid ja gávppálaš bivdui ja bivdoturismii vuogas guovlluid mearrideapmi;

8) guđege gávppálaš bivdui vuogas guovllus gávppálaš bivdui heivvolaš bivdosiid mearrideapmi;

9) plána guolástandieđuid čuovvuma ja bivdogoziheami lágideami várás.

Dain áššiin, mat váldojuvvojit geavahan- ja dikšunplánii, sáhtta mearridit dárkileappot Eana- ja meahccedoalloministeriija ásahusa vuodul.

37 §

Geavahan- ja dikšunplána dohkkeheapmi

ELY-guovddáš dohkkeha geavahan- ja dikšunplána. Plána galgá dohkkehuvvot, jos dat:

1) lea dán lágas mearriduvvon gáibádusaid mielde dahkkojuvvon;

2) heive oktii riikkadási guolleriggodagaid dikšunplánaiguin iige váddut daid ollašuttima;

3) heive oktii eará geavahan- ja dikšunplánaiguin; ja

4) lea giedahallon guvllolaš guolledoalu ovttasbargojoavkkus.

Go plána guoská sámiiid ruovttuguvlui, de plána sáhtta dohkkehuvvot dalle, jos 1 momeanttas mearriduvvon ášši lassin sámediggelága (974/1995) 9 §:s mearriduvvon ráđđádallangeatnegahttin čuvvojuvvo.

ELY-guovddáš sáhtta máhcahit evttohusa geavahan- ja dikšunplánan guolledoalloguvlui ođđasit válmmaštallanláhkai, jos evttohus ii deavdde dohkkehaneavttuid.

Jos guolledoalloguovlu ii daga evttohusa mearreáiggis dahje ii evttohusa máhcaheamis fuolakeahtta daga dohkkehahti evttohusa, de sáhtta geavvat nu ahte ELY-guovddáš ii mávsse guolledoalloguvlui 82 §:a 1 momeantta 2 čuoggás oaivvilduvvon ruđaid, dassáigo dohkkehahti evttohus lea doaimmahuvvon ELY-guovddáži.

ELY-guovddáš sáhtta ollašuttit guolledoalloguovllu evttohusaid dárbbášlaš guvllolaš muddendoaimbaidjun nu, ahte ráddje bivddu guovllus plána dohkkehanmearrádusastis 53, 54 ja 57 §:s ja 67 §:a 4 momeanttas ja 71 §:a 3 momeanttas mearriduvvon doaimmafápmudusaidis mielde.

38 §

Geavahan- ja dikšunplána guston ja rievdadeapmi

Geavahan- ja dikšunplána lea fámus guhkimustá logi jagi dan dohkkeheami rájes. Jos ođđa plána ii leat dohkkehuvvon ovdalgo boares plána lea heaitán gustomis, de boares plána lea fámus dassáži go ođđa plána lea bohtán fápmui.

Jos guolledoalloguovllu guollenáliid dilli lea plána gustodettiin nuppástuvvan dan mađe ollu ahte plána ollašuttin ii deavddášii šat dasa ásahuvvon ulbmiliid, de guolledoalloguovlu galgá bargagoahtit plána rievdadan dihte. Evttohusa plána rievdadan dihte sáhtta dahkat plána dohkkehan ELY-guovddáš dahje guolledoalloguovlu ieš.

Plána rievdadanevttohus galgá ovdanbuktot dohkkehanláhkai ELY-guovddáži, mii dohkkeha nuppástusaid plána oassin 37 §:s mearriduvvon meannudeami mielde.

Evttohus odđa plánan galgá ovdanbuktot dohkkehanláhkai ELY-guovddáži manjimustá guhtta mánotbaji ovdalگو gustojeaddji plána gustonáigi lea nohkan.

39 §

Geavahan- ja dikšunplána ollašuttima goziheapmi

ELY-guovddáš goziha ahte guolledoalloguovllu geavahan- ja dikšunplána ollašuttijuvvo. Jos guolledoalloguovlu healbada plána ollašuttima nu, ahte dat čuoheá guollenáli dahje -šlája ceavzilvuhtii, de ELY-guovddáš sáhtá leat mávssekeahhtá guolledoalloguovlui 82 §:s oavvilduvvon ruđaid gitta dassái, go ollašuttindoaimmat leat álggahuvvon.

40 §

Geavahan- ja dikšunplána ollašuttin ja čuovvun

Guolledoalloguovllu guolleriggodagaid geavaheapmi ja dikšun galgá lágiduvvot dohkkehuvvon geavahan- ja dikšunplána mielde. Guolledoalloguovlu ja bivdorievtti hálddašeadjit vástidit plána ollašuttimis dakko bokte go plána ollašuttin daidda guoská. Eiseválddit galget váldit doaimmainis vuhtii guolledoalloguovllu geavahan- ja dikšunplána guolleriggodagaid geavaheapmái ja dikšumii guoskevaš oppalaš perspektiivvaid.

ELY-guovddáš galgá guđa mánotbaji sisa plána dohkkeheamis almmuhit plánas gieldda lávvaplánemis vástideaddji eiseváldái. Dasa lassin Eana- ja meahccedoalloministeriijai galgá almmuhit plánii gullelaš muddendoaibmabidjoevttohusain, mat gáibidit láhkamearrádusaid rievdadeami dahje main lea váikkuhus riikkadási guolleriggodagaid dikšunplánaid dahkamii ja ovddideapmái.

Guolledoalloguovlu, ELY-guovddáš ja guvllolaš guolledoalu ovttasbargojoavku

čuvvot plána ollašuttima váikkuhusaid ja ulbmiliid ollašuvvama. ELY-guovddážiis lea, jos bivdojuvvo, vuoigatvuohta oážžut guolledoalloguovllus dieđuid plána ollašuvvamis.

5 lohku

Bivddu lágideapmi

41 §

Bivddu lágideapmi

Bivdu galgá lágiduvvot geavahan- ja dikšunplána mielde.

Bivddu lágideamis vástida bivdorievtti hálddašeadji.

Jos oktasaš čáhceguovllus leat sierraákkat bivdoovddut, de daid osolašgiddodagaid eaiggádat ja čáziid osolaččat galget fuolahit bivddu lágideamis searválagaid.

42 §

Osolašgotti bivdorievtti juohkin

Vuoigatvuohta osolašgotti čáziid atnu mearrašuvvá bivddusovttadagaid vuođul. Bivddusovttadagaid juogedettiin galgá váldit vuhtii oktasaš čáhceguovllu osolaččaid ja earáid, geain lea vuoigatvuohta bivdit namuhuvvon čáziin.

Jos guollečáziid geavaheamis ii osolašgottis nuppeláhkai mearriduvvo, de bivddusovttadagat juohkásit oktasaš guollečáziid osolaččaid gaskkas sin čáhceossodagaid mielde. Osolašgoddi sáhtá addit dárkilet mearrádusaid osolaččaide gullelaš bivdorievtti geavaheamis.

43 §

Bivdorivttiid oktiiheiveheapmi erenoamáš bivdoovdguovllus

Jos sierraákkat bivdoovddu ásaheittiin ii leat nuppeláhkai mearriduvvon, de oktasaš čáhceguvlui gullelaš erenoamáš bivdoovdoguovllus bivdoriekti juohkása oktasaš guovllu osolašgiddodagaid ja sierraákkat bivdoovddu osolašgiddodagaid gaskkas nu, ahte sierraákkat bivdoovddu osolašgiddodaga bivdosiid alimusmearri lea seammá go dakkár oktasaš čáziid osolašgiddodaga bivdusovttadatmearri, mii dáluid vearuhanákkain mearriduvvon vearrologu vuodul vástida sturrodaga dáfus giddodaga, masa gullá sierraákkat bivdoovdu. Dat, mii ovdalis mearriduvvo, heivehuvvo maiddá osolašgoddái gulakehtes čáhceguvlui.

Jos sierraákkat bivdoovddu ásaheittiin ii leat nuppeláhkai mearriduvvon, de stáhtačáziide gullelaš erenoamáš bivdoovdoguovllus bivdoriekti juohkása nu, ahte bealli bivdoovdoguovllu bistevaš bivddu alimusmearis gullá stáhtii ja bealli sierraákkat bivdoovdduid osolašgiddodagaide earret Anárjávri, mas stáhtii gullet guokte goalmádasa ja sierraákkat bivdoovdduid osolašgiddodagaide okta goalmádasa bistevaš bivddu alimusmearis.

Jos erenoamáš bivdoovdoguvlui stáhtačáziin gusket moanat sierraákkat bivdoovddut, de sierraákkat bivdoovdduid osolašgiddodagaide gullelaš bivdoriekti juohkása daid gaskkas dáluid vearuhanákkain mearriduvvon vearrologuid mielde ja guđege dálui gullelaš osolašgiddodagaid gaskkas dan mielde go guhtege osolašgiddodat lea ožžon ossodaga oktasaš ovdui.

44 §

Bivdorivttiid oktiiheiveheapmi erenoamáš bivdosajis

Sierraákkat bivdoovddu mielde ásaheittiin ii leat nuppeláhkai mearriduvvon, de stáhtačáziide gullelaš erenoamáš bivdoovdoguovllus bivdoriekti juohkása nu, ahte bealli bivdoovdoguovllu bistevaš bivddu alimusmearis gullá stáhtii ja bealli sierraákkat bivdoovdduid osolašgiddodagaide earret Anárjávri, mas stáhtii gullet guokte goalmádasa ja sierraákkat bivdoovdduid osolašgiddodagaide okta goalmádasa bistevaš bivddu alimusmearis.

sierraákkat bivdoovddu osolašgiddodagaide, jos ii leat nuppeláhkai mearriduvvon sierraákkat bivdoovddu ásaheittiin. Čáhceguovllu eaiggádis lea vuoigatvuohta erenoamáš bivdosajis maiddá eará bivdui, jos dat ii mearkkašahhtiláhkai čuoze sierraákkat bivdoovddu geavaheapmái. Go bivdoovdu gullá moanaide giddodagaide, de bivdoriekti daid gaskkas juohkása ossodagaid sturrodaga mielde.

Erenoamáš bivdosadjái guoskevaš bivdorievttit osolašgiddodagaide mearriduvvo daid ollislaš bivdusovttadatmearri nu, ahte veardádallovuvvo bivdosajis fitnašuvvi sálašmearri oppa sálašmearrái dain čáziin, maida bivdoovdu gullá.

45 §

Bivddu lágideapmi stáhtačáziin

Stáhtačáziin 41 §:s oaivvilduvvon doaimmain fuolaha Meahciráđdehus. Eanodaga, Anára ja Ohcejoga gielddain Meahciráđdehus galgá jahkásaččat bivdit cealkámuša bivddu lágideamis ja bivdolobiid mieđihanprinsihpain meahceráđdehuslága (1378/2004) 20 §:s oaivvilduvvon ráđđádallangottis.

Bivddu lágideamis stáhtačáziin sáhtta mearridit dárkileappot Eana- ja meahcedoallooministeriija ásaheittiin.

6 lohku

Bivddu stivren ja ráddjen

46 §

Gildojuvvon bivdovuogit ja bivdoneavvut

Čuovvovaš bivdovuogit ja bivdoneavvut leat gildojuvvon bivddus:

1) bávkalemiin dahje eará vuogi mielde áigáiožžojuvvon deaddobárru;
2) bissut;
3) jorggisteaddji, mirkkolaš dahje muđui čázi bilideaddji ávdnasat;

4) šleađgarávdnji;
5) áŋkora njahpasteapmi guollái olggobealde;

6) hársset, skohtal dahje sullasaš dearri, roahkki dahje geahčediŋga sihke bivdu dola dahje čuovgga vehkiin hoavain johtiguollečázadaga jogas, guoika- ja rávdnjesajiin cuoŋománu 15. beavvis miessemánu 31. beavái earáge čáziin;

7) johtiguollečázadaga guoika- ja rávdnjesajiin oaggun, bilken ja hárelávddiin bivdu;

8) fierbmi, mii rievdá rávnnji mielde dahje gesso fatnasa maŋis;

9) eará bivdosat ja rusttegat sihke bivdovuogit, mat dárbbasmeahttumit vahágahttet dahje goddet guliid dahje čuhcet guollenáli seilumii dahje leat vahátlaččat luonddu mánggahápmásašvuhtii.

Gildojuvvon bivdoneavvuid ii oaččo vurkkodit bivddu várás oaivvilduvvon fievrus dahje doallat dastán sadjosis bivdu várás. Meahcebivddu várás oaivvilduvvon bissu oažžu goittotge fievriridit.

Stáhtaráđi ásašusa vuodul sáhtta mearridit dárkileappot gildojuvvon bivdovugiin ja bivdoneavvuin, gildojuvvon bivdosiid ráhkadusas sihke árppus godđojuvvon bivdosiid galljodagas ja bivdosiid eará iešvuodaid mihtideamis.

47 §

ELY-guovddáša spiehkastatlohpi

ELY-guovddáš sáhtta sirdingilvima, guollešaddandoaimma, dutkanbargguid, bivdovieruid doalaheami, guolledoallegeatnegahttimiid ollašuttima dahje guolleriggodagaid eará geavaheapmái ja dikšumii guoskevaš ulbmila várás

ákkastallon siva dihte mieđihit spiehkastatlobi:

1) gildojuvvon bivdovuogi dahje bivdoneavvu atnui dahje vurkkodeapmái;

2) bivdogielddu áigge bivdui;

3) stuorát sállasa váldimii go lea lohpi;

4) eanet bivdosiid atnimii go lea lohpi;

5) luoitinláhkai mearriduvvon guoli bivdimii ja váldimii;

6) bivdogieldoguoovllus bivdui;

7) ráfáidahtton guollešlájá dahje -náli bivdui;

8) maŋnelis 91 §:a 2 momeanttas ásašuvvon gielddus spiehkasteapmái guolástangilvuvus fidnejuvvon sállasa hárrái.

Lobi ii oaččo mieđihit, jos dat čuozášii dán lága mielde dahje dan vuodul addojuvvon ráddjema ulbmila dahje geavahan- ja dikšunplána ulbmiliid ollašuvvamii.

48 §

Bivdosiid bidjan ja merken

Guollebivdosa ii oaččo bidjat čáhcái nu, ahte dan njiellu lea caggut čázeoivvi bajábealde iige maiddá vurkkodit nu, ahte dat dagaha vára fuodduide dahje eará ealliide.

Bivdui biddjojuvvon giddes ja orru bivdosat galget merkejuvvot nu, ahte čáziid alde johtit áicet dan álkit. Bivdosiid merkenneavvuid ii oaččo bidjat dahje guoddit čáhcái bivdosa haga earret jieŋa alde bivdedettiin.

Ovdalis 2 momeanttas oaivvilduvvon bivdosiidda galgá dasa lassin merket bivdosa biddji nama ja oktavuodadieđuid sihke bivdorievtti čájeheadji mearkka nu, ahte dat oidno almmá ahte bivdosa dárbbasa bajidit čázis. Bivdorievtti čájeheadji mearkka ii dárbbas goittotge giddet bivdosiid dakkár guovlluin, main bivdorievtti eaiggát ii leat váldán atnui bivdorievtti čájeheadji mearkavuogádaga.

Bivdosiid bidjamis ja merkemis mearriduvvo dárkileappot stáhtaráđi ásašusa vuodul.

49 §

*Gávppálaš bivdui oaivvilduvvon
bivdosat*

Dušše gávppálaš bivdiin ja sin lohku doaimmi olbmui lea gávppálaš bivddus vuoigatvuohta geavahit gávppálaš bivdui oaivvilduvvon bivdosiid. Dákkár bivdosiidda gullet trolá ja eará sajis go govdodatgierddu 67°00'N davábeale čáziin fierpmi, maid ollislaš guhkkodat lea bivdo- dahje fanasgotti nammi badjel 240 mehtera. Oktasaš čáziin mearas ja Suoma ekonomiijaavádagas gávppálaš bivdui oaivvilduvvon bivdosiidda gullet dasa lassinn:

- 1) stuorrameardi; ja
- 2) bivdo- dahje fanasgotti nammi áŋkorbivdosat, main leat oktiibuot eanet go 100 áŋkora.

Gávppálaš bivdit ja sin lohku doaimmit galget duodaštit iežaset vuoigatvuođa geavahit 1 momeanttas oaivvilduvvon bivdosiid, jos 99 §:s oaivvilduvvon eiseváldi dahje bivdogoziheaddji nu bivdá.

Stáhtaráđi ášahusa vuodul sáhtá mearridit dárkileappot gávppálaš bivdui oaivvilduvvon bivdosiid ráhkadusas ja teknihkalaš iešvuodain.

50 §

Heađuštusa garvin

Bivdedettiin ii oaččo dárbbasmeahttumit heađuštit birrasa, eará čáziidaldejohttiid, eará lobálaš bivdu dahje gátti eaiggáda dahje hálddašeaddji. Ovdalis 7 §:s oaivvilduvvon bivdu ii oaččo dáhpuhuvvat viđalot mehtera lagabus 49 §:s namuhuvvon trolás ja stuorramearddis.

Lobálaš bivdu ii oaččo eaktodáhtos hehttet dahje váddudit.

51 §

Reappáid bivdu ja vurkkodeapmi

Reabbárohtu leavvama hehtten dihte reabbábivdosat galget goikaduvvot, desinfiserejuvvot dahje galmihuvvot, ovdalgo daid sáhtá sirdit čázadaga eará oassái dahje eará čázadahkii.

Reappáid oažžu vurkkodit fierbmehehkiin dahje eará sullasaš rusttegiid siste dušše dan čázadaga oasis, gos dat leat bivdojuvvon.

52 §

*Bivddu ráddjemii guoskevaš
ásahusaddinfápmudus*

Stáhtaráđi ja Eana- ja meahccedoalloministeriija galgaba fuolahit guolleriggodagaid bistaš geavaheami ja diksuma ollašuttimis luonddu mánggahápmásašvuoda bisuhan dihte.

Čáhceguovllus, gos gávdno guollešládja dahje -nálli, man ceavzilvuohta dahje lassánannávccat leat fuotnánan dahje sáhttet fuotnánit čáhceguovllus, mii lea hui mávssolaš guollešládja dahje -náli lassáneami dáfus, sáhtá stáhtaráđi ášahusa vuodul:

- 1) gielidit bivddu dihto bivdosiin dahje bivdovugiin dahje ráddjet dan;
- 2) gielidit bivddu dihto áigodaga áigge dahje ráddjet dan;
- 3) ráddjet bivdosiid meari;
- 4) gielidit váldimis sállaša eanet go lea sohppojuvvon;
- 5) gielidit dihto sohkaheallái dahje sturrodaluohkkái gullevaš guliid dahje dakkár guliid sálašin váldima, mat eai leat merkejuvvon 75 §:a vuodul mearriduvvon vuogi mielde; ja

6) addit dárkilet mearrádusaid bivdosiid ráhkadusas.

Eana- ja meahccedoalloministeriija ášahusa vuodul sáhtá addit teknihkalašlágan njuolggadusaid bivdosiid ráhkadusas ja geavahanvuogis sihke dárkilis njuolggadusaid bivdosiid geavahanáiggis, bivdosiid mearis ja sálašmearis sihke guliid luoitingeatnegasvuodas, jos dasa 2 momeanttas oaivvilduvvon siva dihte lea dárbu.

Go ovdalis 2 ja 3 momeanttas oaivvilduvvon ášahusat addojuvvojit, de daid mielde dahkkojuvvon geatnegahttimiid sáhtá ášahit earálganin sierra gávppálaš bivdijoavkkuide.

53 §

ELY-guovddáša doaibmaváldi ráddjet bivddu

ELY-guovddáš sáhtá, jos čáhceguovllus gávdno guollešládja dahje -nálli, man ceavzilvuotta dahje buvttadannávccat leat fuotnánan dahje sáhttet fuotnánit dahje čáhceguovlu lea hui mávssolaš guollešládja dahje -náli lassáneami dáfus:

- 1) gielddit bivddu dihto bivdosiin dahje bivdovugiin dahje ráddjet dan;
- 2) gielddit bivddu dihto áigodaga áigge dahje ráddjet dan;
- 3) ráddjet bivdosiid meari;
- 4) gielddit váldimis sállasa eanet go lea sohppojuvvon;
- 5) gielddit dihto sohkabeallái dahje sturrodattuohkkái gullevaš guliid dahje dakkár guliid sálašin váldima, mat eai leat merkejuvvon 75 §:a vuodul mearriduvvon vuogi mielde.

Dasa lassín ELY-guovddáš sáhtá ásahit 1 momiantta 1 ja 2 čuoggás oaiivvilduvvon ráddjehusa dahje gielddu, jos dasa lea dárbu čáhcejohtalussii šaddi vára hehtten.

Ovdalis 1 ja 2 momianttas oaiivvilduvvon ráddjehusaid dahje gieldduid sáhtá mearridit guhkimustá logi jahkái hávil. Ráddjehusaid dahje gieldduid sáhtá ásahit earáláganin sierra gávppálaš bivdijoavkkuide.

Ráddjehusat dahje gielddut eai oáččo ráddjet bivdorievtti ávkinatnima guhkit go lea dárbu ráddjehusa dahje gielddu ulbmila juksan dihte.

54 §

Oktasaš bivdorivttiid ráddjen

ELY-guovddáš sáhtá dihto čáhceguovllus ráddjet oagguma, bilkema ja vuoggabivddu dahje gielddit daid, jos dasa lea dárbu:

- 1) geavahan- ja dikšunplána ulbmiliid dahje guollenáli beaktilet dikšunbohtosiid dorvvastan dihte;
- 2) guolledoalodutkamuša čađahan dihte;
- 3) guollenáli dorvvastan dihte;
- 4) gávppálaš dahje eará erenoamáš ulbmilis dahkkojuvvon guolle- dahje reabbágilvimiid ekonomalaš ávkinatnima dorvvastan dihte; dahje

5) guliid godđosajiide čuoheci jeavddalaš dahje joatkašuvvi heađuštusa hehtten dihte.

ELY-guovddáš sáhtá mearridit 1 momianttas oaiivvilduvvon ráddjehusa dahje gielddu guhkimustá logi jahkái hávil juogo ieš dahje bivdorievtti hálddašeadđi, gávppálaš bivdi, guolledoalloguovllu dahje dan oassebeali árvalusa mielde, man ovdui ášši guoská. Ráddjehus dahje gielddu galgá ohccojuvot čálalaččat ja ohcamušii galgá laktojuvot čielggadus ohcamuša ákkain ja árvaluvvon ráddjen- dahje gielddoguovllus oktan kártačuvvosiiguin. Ráddjen- dahje gielddoguovlu sáhtá leat oktiibuot eanemustá 25 proseantta guolledoalloguovllu čáhceviidodagas. Ráddjehusat dahje gielddut eai oáččo čuoheci vejolašvuhtii atnit ávkin oktasaš bivdorivttiid eanet go lea dárbu ráddjehusa dahje gielddu ulbmila ollašuttin dihte.

55 §

Guliid ráfáidahttin

Jos juoga guollešládja dahje -náli lassáneapmi šaddá vára vuollái dahje dan raššon náliid suodjaleapmi dan gáibida, de dakkár guollešládja dahje -náli sáhtá ráfáidahttit oppa riikkas dahje dihto guovllus stáhtaráđi ásahusa vuodul.

Ráfáidahtton guoli bivdin, vuovdin ja dakkár bivdosiid geavaheapmi, mat erenoamážit heivejit dan bivdimii, leat ráfáidahttima áigge gilddojuvvon. Ráfáidahttima áigge gilddojuvvon bivdosiin sáhtá mearridit stáhtaráđi ásahusa vuodul.

56 §

Guliid bivdomihtu

Guollešládjaide dahje -náliide sáhtá mearridit vuolimus ja alimus bivdomihtu, jos dasa lea dárbu guolleriggodagaid bastevas buvttadannávccaid, raššon náliid dahje guollešládja lunddolaš eallinjođu dorvvastan dihte.

Vuolimus bivdomihtu uhcit ja alimus bivdomihtu stuorat guoli bivdin lea gildojuvvon.

Vuolimus ja alimus bivdomihtuin mearriduvvo stáhtaráđi ásašusa vuodul.

57 §

ELY-guovddáža vuoigatvuohta mearridit bivdomihtuin

ELY-guovddáš sáhtá guvllolaš sierradili vuhtiiváldin dihte bivdorievtti hálddašeaddji dahje guolledoalloguovllu ohcamuša vuodul dahje ieš mearridit guvlui 56 §:a vuodul ásašuvvon šládja- dahje nálleguovdasáš bivdomihtuin spiehkasteaddji bivdomihtuid, jos guollešlája dahje -náli dilli guovllus spiehkasta mealgat das, mii lea leamaš vuodđun dasa guoskevaš bivdomihtuid ásaheapmái.

ELY-guovddáža vuoigatvuođas mearridit bivdomihtuin ásašuvvo dárkileappot stáhtaráđi ásašusa vuodul.

58 §

Guliid luoitin

Bivdomihtuid vuostásaš guolli galgá dalán fas luitojuvvot čáhcái, jos Eurohpá Uniovnna láhkamearrádusain ii nuppeláhkai daddjojuvvo.

Guolli galgá álo luitojuvvot čáhcái, jos dat lea bivdojuvvon:

- 1) ráfáidahttima dahje gielddu áigge;
- 2) gildojuvvon bivdoneavvuin dahje bivdosiin; dahje
- 3) gildojuvvon bivdovugiin.

59 §

Áitojuvvon eallišlájaid suodjaleapmi

Stáhtaráđi ásašusa vuodul sáhtá guhkimustá viđa jahkái hávil gielddit dihtolágan bivdosa dahje bivdovuogi geavaheami dihto čáziin ja addit dárkilet njuolggadusaid bivdosiid geavahannáiggiin,

jos dasa luonddusuodjalanlága (1096/1996) vuodul áitojuvvon eallišlája ceavzilvuođa bisuhan dihte ja šlája govttolaš suodjalandási juksan dihte lea dárbu.

Eana- ja meahccedoalloministeriija ásašusa vuodul sáhtá guhkimustá viđa jahkái hávil addit dihto čáhceguvlui guoskevaš dárkilis tehnikkalašlágan njuolggadusaid bivdosiid ráhkadusas ja geavahanvuogis, jos dasa 1 momeanttas oaivvilduvvon áitojuvvon eallišlája ceavzilvuođa seailun dihte ja šlája govttolaš suodjalandási juksan dihte lea dárbu.

Dat, mii 1 ja 2 momeanttas mearriduvvo šlájas, guoská maiddái vuollešládji, rássii, nállái ja hápmái.

60 §

Soahpamušat saimaagahte suodjalan dihte

Etelä-Savo ELY-guovddáš sihke čáhceguovllu eaiggát dahje erenoamáš rievtti hálddašeaddji sáhttet dahkat saimaagahttenáli ceavzilvuođa seailun dihte ja saimaagahte govttolaš suodjalandási juksan dihte soahpamuša bivddu ráddjemis ja gielddimis dihto čáhceguovllus. Soahpamuša sáhtá dahkat guhkimustá viđa jahkái hávil.

61 §

Buhtadusat áitojuvvon eallišlájaid suodjaleami dagahan heađuštus

Jos 59 §:a 1 momeantta vuodul mearriduvvon gielddu čuočá sakka čáhceguovllu eaiggádii dahje erenoamáš rievtti hálddašeaddjái, de sus lea vuoigatvuohta oazžut das stáhtas ollislaš buhtadusa. Buhttenášsis stáhta ovddasta ELY-guovddáš.

ELY-guovddáš ja dat, guhte geahččá alddis leat vuoigatvuođa buhtadussii, galgá geahččalit soahpat buhtadusa mearis. Jos buhtadusas ii sáhte sohppojuvvot, de doaimmahusa buhtadusa mearridan dihte sáhtá ohcat Eanamihtidanlágádus jagi sisa dan maŋŋá, go ohcamuša vuodđun leamaš gielddu lea boahtán fápmui. Buhtadusa mearrideapmái heivehuvvo, mii lágas (603/1977; láhka gitta opmodaga ja

erenoamáš rivttiid lotnumis) mearriduvvo. Buhtadussii galgá máksojuvvot dán lága 95 §:a 1 momeantta mielde reantu dan beavvi rájes, goas buhtadussii vuoigadahtti lea ohcan Eanamihtidanlágádusas mearrádusa buhtendoaimmahusas.

Vuoigatvuohta dán paragrafas daddjuvvon buhtadussii ii goittotge leat dakkár headuštusas, mas headuštusgillájeaddjis lea vuoigatvuohta oážžut buhtadusa juoga eará lága dahje soahpamuša vuođul.

62 §

Oalgésálašalmmuhus

Jos njuorjju dahje nissu čákná bivdosii, de bivdosa hálddašeaddji galgá dalán almmuhit das Luondduriggodatguovddáži.

7 lohku

Johttiguolit ja guoli johtima dorvvasteapmi

63 §

Guoli johtima oppalaš dorvvasteapmi

Guoli ii oaččo bivdit nu, ahte hehttejuvvo guliid beassan daid godđo- dahje biebmossajiide dahje eará sadjái, gos bivdu guollenáli dorvvastan dihte lea ráddjejuvvon, dahje nu, ahte dat čuohcá dárbbasmeahttumit guollenáli dikšumii.

64 §

Johttiguollečázadagaid guoika- ja rávdnjesajiid meroštallan

Johttiguollečázadagaiguin oaivvildit dakkár čáziid, maid johttiguolit geavahit mávssolaš johtolahkan dahje lassánanguovlun.

Stáhtaráđi áhahusa vuođul sáhtta johttiguollečázadahkan mearridit maiddái eará go 1 momeanttas oaivvilduvvon čáziid, jos dasa lea dárbu johttiguoliid lunddolaš eallinjođu vejolašvuođaid láchin dihte.

Johttiguollečázadagaid guoika- ja rávdnjesajiid rájiid sáhtta meroštallat ELY-guovddáža mearrádusa vuođul.

65 §

Bivddu ráddjen johttiguoliid johtima dorvvastan dihte

Stáhtaráđi áhahusa vuođul sáhtta johttiguollečázadagas ráddjet bivdosállaša ja bivdosiid alimusmeari sihke bivddu dakkár guovllus, bivdosiin, bivdovugiin dahje dalle, go johttiguoliid johtin dahje lunddolaš eallinjohtu sáhttet mealgat heahtašuvvat.

Eana- ja meahccedoalloministeriija áhahusa vuođul sáhtta addit tekniikkalašlágan njuolggadusaid bivdosiid ráhkadusas ja geavahanvuogis sihke dárkilet njuolggadusaid bivdosiid geavahanáiggis ja bivddus- sihke sálašmeriin, jos dasa johttiguoli johtima dahje lunddolaš eallinjođu headuštusaid hehtten dihte johttiguollečázadagas lea dárbu.

Go ovdalis 1 ja 2 momeanttas oaivvilduvvon áhahusat addojuvvojit, de daid mielde dahkkojuvvon geatnegahttimiid sáhtta áhahit earálganin sierra gávppálaš bivdihoavkkuide.

66 §

Bivdogieldu joganjálmmis

Johttiguollečázadahkii gullelaš jogas ja mearas vihtta kilomehtera lagabus dákkár joganjálmmi lea trolá- ja nuohttebivdu gildojuvvon.

Mearas kilomehtera lagabus 1 momeanttas oaivvilduvvon joganjálmmi lea fierbmebivdu gildojuvvon borgemánu 15. beavvis golgotmánánu 31. beavái.

Ovdalis 1 momeanttas oaivvilduvvon mearraguvlui ii oaččo bidjat stuorramearddi golbma kilomehtera lagabui joganjálmmis, jos dasa ii leat ovdal fidnejuvvon vuoigatvuohta.

67 §

Guolleoalli

Čáhcelága 1 logu 3 §:a 1 momeantta 4 čuoggás oaivvilduvvon jogas ja čáhcelága 1 logu 6 §:a 1 momeanttas oaivvilduvvon čolmmis dahje bogis johtá guolleoalli, masa ii oaččo bidjat bivdosiid guoli johtima dorvvastan dihte.

Guolleoalli lea goalmmásas gaskamearálaš čáhceallodaga áigásaš joga, čolmmi dahje bogi govddodagas dan čiekjaleamos saji buohta.

Dakko gokko johka luoitá merrii dahje jávrái, guolleoalli lea goalmmásas gaskamearálaš čáhceallodaga áigásaš čáhceguovllu govddodagas dan čiekjaleamos sajis ja ollá nu guhkás fávlái ahte guoli johtin lea dorvvastuvvon.

ELY-guovddáš sáhtá goittotge bivdorievtti hálddašeaddji dahje guolledoalloguovllu ohcamuša vuodul dahje ieš mearridit guolleoalli govddodaga dahje sajádaga guhkimustá logi jahkái nuppeláhkai, jos dasa guoli johtima dorvvastan dihte lea dárbu.

68 §

Guolleoalli rabasindoallan bivdosiin

Giddes ja orru bivdosiid doallan guolleoallis earret reabbamearddi lea gildojuvvon.

Go bivdojuvvo troláin dahje nuhtiin, de badjel bealli oalli govddodagas galgá dollojuvvot rabasin.

69 §

Guolleoalli ja joganjálmmiid rájiid čielggadeapmi

Guolleoalli ja 66 §:s oaivvilduvvon joganjálmmiid rájiid sáhtá čielggadit ja merket kártii eanamihtidandoaimmahusas, mii dahkkojuvvo ELY-guovddáža, bivdorievtti hálddašeaddji dahje guolledoalloguovllu ohcamuša vuodul. Doaimmahusa dahká doaimmahusinšenevra oskojuvvon albmáid haga, ja dasa galgá muđui heivehit, mii giddodatčohkkenlágas mearriduvvo rádjegavvamis. Doaimmahusgoluin vástida ohcci.

70 §

Bivdu ádjagis

Giddes ja orru bivdosiid geavaheapmi čáhcelága 1 logu 3 §:a 1 momeantta 5 čuoggás oaivvilduvvon ádjagis lea gildojuvvon earret guollehehke ja reabbá- ja náhkkeguollemearddi.

71 §

Guollegeainnus bivdu

Guoli johtima dorvvastan dihte ráhkaduvvon guollegeainnus sihke guovttečuodi mehtera mátkkis dan dahje eará sullasaš rusttega bajá- ja vuolábealde lea buotlágan bivdu gildojuvvon.

Bivdit ii oaččo fápmo- ja eará lágádussii čázi doalvu kanálas iige čuodi mehtera mátkkis čázádaga rastá huksejuvvon, buođđodorvvolašvuodálaga (494/2009) 4 §:a 1 čuoggás oaivvilduvvon buođu vuolábealde.

ELY-guovddáš sáhtá, dalle go johtiguollenáli dorvvasteapmi dan gáibida, gielidit guhkimustá viđa jahkái bivddu buođu vuolábealde guhkimustá viđačuodi mehtera mátkkis seammá go buođđoáldás buođu bajábealde sihke dahkujávrris ja eará dahkuáldás.

72 §

Spiehkastat joganjálmmis, guolleoallis sihke guollegeainnus bivdogielddus

ELY-guovddáš sáhtá miedihit gaskaboddosaš lobi 66, 68 dahje 71 §:a mielde gildojuvvon bivdui, jos dákkár doaimmabidjui lea dárbu oktasaš guolledoalloovddu dorvvastan dihte dahje eará erenoamáš siva dihte, iige dat čuoze guoli johtimii čázádagas dahje geavahan- ja dikšunplána ollašuttimii.

8 lohku

Guliid gilvin ja guollečáziid eará dikšun

73 §

Gildojuvvon gilvimat

Guliid ja reappáid gilvimat, mat sáhttet čuohtit luonddu mánggahápmásašvuhtii nu, ahte bidjet vára vuollái luondduguollešlájaja dahje -reabbášlájaja dahje dáid náli seailuma, leat gildojuvvon.

Stáhtaráđi ášahusa vuodul sáhtttá mearridit dárkileappot gildojuvvon gilvimiid ákkain.

74 §

Guliid ja reappáid gilvin

Guliid oažžu gilvit dušše dalle, jos guoskevaš šlájaja dahje náli gilvin gilvinčázadáhkii lea mielde guolledoalloguovllu geavahan- ja dikšunplánas.

Ođđa šlájaja dahje náli ruovttuiduhttingilvimii sihke guolledoalloguovllu geavahan- ja dikšunplánas meroštalakeahces gilvimii galgá leat ELY-guovddáža lohpi. Lohpi sáhtttá mieđihuvvot, jos gilvin ii čuoze guolledoalloguovllu geavahan- ja dikšunplána ulbmiliid ollašuttimii iige bija vára vuollái gilvinčázádaga guolle- dahje reabbánáli ceavzilvuoda seailuma dahje luonddu mánggahápmásašvuoda.

ELY-guovddáš sáhtttá gielddit gilvimiid dakkár čázádagas dahje čáziidgilvinlágádusas, mas guolle- dahje reabbádávddat sáhtášedje leavvagoahtit luonddučáziide.

Gilvi galgá almmuhit gilvimis golmma mánotbaji sisa 94 §:a 1 momantta 4 čuoggás oavvilduvvon gilvinregistarii. Dain dieđuin, mat galget merkejuvvot dien registarii, mearriduvvo Eana- ja meahccedoalloministeriija ášahusa vuodul.

Dat, mii mearriduvvo ovdalis 1 momanttas, ii goittotge guoskka daidda gilvimiidda, mat dahkkojuvvot čáhcelága 3 logu 14 §:a vuodul.

75 §

Gilvvaguliid merken

Jos guollenáliid bastevaš ávkinatnima dorvvasteapmi dan gáibida, de sáhtttá stáhtaráđi ášahusa vuodul mearridit dihto guollešlájaid, -náliid dahje daid dihto ahke- dahje sturrodatjoavkkuid gilvima eaktun dan, ahte dat dahje oassi dain leat merkejuvvon ovdal gilvima dakkár merkemiin, man sáhtttá olgguldasat dahje muđui fuobmát guolis.

76 §

Spiehkastagat gilvingieldduin

ELY-guovddáš sáhtttá dutkan-, skuvlen- ja guollegilvinulbmiliidda, gávppálaš bivddu vejolašvuodaid čielga fuotnáneami hehtten dihte dahje eará erenoamáš siva dihte mieđihit spiehkasteami 73 ja 74 §:s dahje daid vuodul mearriduvvon gieldduin.

77 §

Guliid ja reappáid riikiibuktin

ELY-guovddáš doaibmá ng. ođđašlájaid ja báikkálaččat gávnokeahces šlájaid geavaheamis čáziidgilvimis addojuvvon EO-ásahusas Nr 708/2007 oavvilduvvon doaibmaválddalaš eiseváldin.

Eará go Suomas luonddudilálaš guolle- dahje reabbášlájaja dahje daid náliid dahje sohkeallaid riikiibuktin luonddučáziide luoitima dahje čáziidgilvindoaimma várás lea gildojuvvon ELY-guovddáža lobi haga. ELY-guovddáš giedahallá riikiibuktinlohpi guoskevaš ohcamušaid 1 momanttas namahuvvon EO-ásahusas mearriduvvon vuogi mielde.

Ovdalis 2 momanttas oavvilduvvon lobiid mieđiheami eavttuin sáhtttá mearridit dárkileappot stáhtaráđi ášahusa vuodul.

78 §

Davvi-Lappi dihto čáziid guollenáliid suodjaleapmi

Stáhtaráđi ášahusa vuodul sáhtta Deanu, Njávđánjoga, Báhcaveaji, Doallánjoga ja Uvdojoga čázádatguovlluid guollenáliid suodjalan dihte ášahit gieldduid, eavttuid, ráddjehusaid ja doaimmaid, mat gusket:

1) ealli guliid, meadđemiid ja bivddus geavahit oaivvilduvvon fievrruid, veahkkeneavvuid, bivdosiid ja seakteguliid sirdimii namuhuvvon guovlluide;

2) seakteguliid geavaheapmái guovlluin dáhpuhuvvi bivddus;

3) guovlluid olggobealde buktojuvvon guliid čollemii guovlluid luonddučáziin; ja

4) čollenbázahusaid luoitimii guovlluid luonddučáziide.

9 lohku

Guolledoalu ovddideapmi ja ruhtadeapmi

79 §

Guolástusdikšunmáksu ja dan dárkkisteapmi

18—64-jahkásaš olmmoš, guhte bivdá eará vuogi mielde go oaggumiin dahje bilkemiin, galgá máksit stáhtii guolástusdikšunmávssu. Guolástusdikšunmáksu lea 39 euro kaleanddarjagis, 12 euro čieža jándoris ja 5 euro jándoris.

Duodaštus guolástusdikšunmávssu máksimis galgá leat bivdis álo mielde ja dan galgá bivdaga mielde čájehit 99 §:s oaivvilduvvon eiseváldái dahje bivdogoziheaddjái.

Guolástusdikšunmávssu sturrodat dárkkistuvvo viđajagiáigodagaid mielde stáhtaráđi ášahusa vuodul vástidit ruđa árvvu nuppástuvvama. Mávssu sturrodat jorbejuvvo lagamus dievas euroi.

80 §

Mávssuid čoaggin

Guolástusdikšunmávssu čoaggimis vástida Meahciráđđehus. Meahciráđđehus sáhtta soahpat guolástusdikšunmávssuid vuostáiváldimis priváhta bálvalusbuvttadeaddjiin. Meahciráđđehus galgá soahpat bálvalusbuvttadeaddjiin

doaimma sisdoalus, máksoruđaid ruhtageavaheami čilgemis ja doaimma dikšuma dáfus eará dárbbaslaš áššiin sihke doaimma dahkamis bearrat oaivvilduvvon govttolaš bálvalanmávssus, man dikšumis vástida guolástusdikšunmávssu máksi. Meahciráđđehus čilge iežas čoaggin ja iežas atnui oskkilduvvon guolástusdikšunmáksoruđaid Eana- ja meahccedoalloministeriija kontui dán ministeriija mearridan beaivemeari áigge.

Bálvalusbuvttadeaddji galgá leat luottehahti ja galgá dovdat dáid áššiid. Bálvalusbuvttadeaddjis galget leat doaimma dikšuma gáibidan teknihkalaš, ekonomalaš ja doibmii guoskevaš gearggusvuodát. Bálvalusbuvttadeaddjis galget leat doarvái doaibmabáikkít miehtá doaibmaguovllu.

Meahciráđđehus goziha bálvalusbuvttadeaddji doaimma. Bálvalusbuvttadeaddji galgá farggamusat almmuhit Meahciráđđehussii dakkár iežas doibmii guoskevaš nuppástusain, mat sáhttet mealgat váikkuhit doaimmaid áššálaš dikšumii.

81 §

Duodaštus guolástusdikšunmávssu máksimis

Guite guolástusdikšunmávssu máksimis doaibmá 79 §:a 2 momēanttas oaivvilduvvon duodaštussan.

Meahciráđđehusas ii leat almmá sierra siva haga geatnegasvuohta doaimmahit odđa duodaštusta guolástusdikšunmávssu máksimis láhpon duodaštusa sadjái dahje máchahit boastut máksjuvvon guolástusdikšunmávssu.

Dárkilet njuolggadusat mávssuid čoaggimis, guittes ja dan sisdoalus sihke guolástusdikšunmávssu máksin dihte dohkkehuvvon eará duodaštusain addojuvvojit Eana- ja meahccedoalloministeriija ášahusa vuodul. Eana- ja meahccedoalloministeriija ášahusa vuodul mearriduvvo dain máksinbáikkiiin, main mávssu sáhtta máksit almmá sierra bálvalanmávssu haga.

82 §

Máksoruđaid geavaheapmi

Guolástusdikšunmáksun čoggon ruđat geavahuvvojit:

1) guollečáziid bastevaš geavaheami ja dikšuma plánema ja ollašuttima, stivrema ja ovddideami dihte sihke bivdogoziheami dagahan goluide;

2) guolledoalloguovvluid doaibmagoluide;

3) guolledoallosuorggi rávvenbálvalusaid lágidangoluide;

4) guollečáziid oktasaš bivdorivttiid ávkinatnima ja bivdooahpistandoibmii vuodđuduvvi geavahanbuhtadusaide čáziid eaiggádiidda; ja

5) stáhtii ja Meahciráđđehussii guolástusdikšunmávssu bearrangoluid máksimii.

Eana- ja meahccedoalloministeriija sáhtta geavahit máksoruđaid 94 §:a 1 momellantta 2—8 čuoggás oaivvilduvvon registariid dagahan goluid máksimii.

83 §

Máksoruđaid juohkin

Eana- ja meahccedoalloministeriija sihke dan mearrideami olis ELY-guovddáš miedihit ruđaid 82 §:a 1 momellantta 1 ja 3 čuoggás oaivvilduvvon goluide. ELY-guovddáš miediha ruđaid 82 §:a 1 momellantta 2 ja 4 čuoggás oaivvilduvvon goluide ja buhtadusaide.

Ovdalis 82 §:a 1 momellantta 4 čuoggás oaivvilduvvon buhtadusaide juohkin čáhceguovllu eaiggádiidda vuodđuduvvá čáhcegvlui guoskevaš vuoggabivddu dagahan liigededdui, mii nannejuvvo geavahan- ja dikšunplánas. Jos guolledoalloguovllus ii leat gustojeaddji geavahan- ja dikšunplána, de guolledoalloguovlu sáhtta dahkat sierra árvalusa ELY-guovddážiid dan vuoggabivdodeattus, mii lea juohkima vuodđun. Guolledoalloguovllut vástidit juohkima teknihkalaš ollašuttimis. Jos čáhceguovllu eaiggádii juogus boahhti mearri livččii eanemustá 50 euro, de ruđat eai

juhkkjuvvo eaiggádii muhto dat báhcet áššáigullevaš guolledoalloguovlui geavahanláhkai guollenáliid dikšumii. Buhtadusat eai adnojuvvo stáhtadoarjjalágas (688/2001) oaivvilduvvon stáhtadoarjjan.

Eana- ja meahccedoalloministeriija sihke ELY-guovddáš sáhttiba bidjat ruđaid geavaheapmái guoskevaš boadusulbmiliid 82 §:a 1 momellantta 1—3 ja 5 čuoggás oaivvilduvvon goluide dahje eavttuid ruđaid oažžuide.

Eana- ja meahccedoalloministeriija ásahusa vuodul sáhtta mearridit dárkileappot 82 §:a 1 momellantta 1—4 čuoggás oaivvilduvvon goluide guoskevaš ruđaid miedihanákkain sihke 5 čuoggás oaivvilduvvon goluide guoskevaš ruđaid geavaheamis.

84 §

Čáhceguovllu eaiggáda dieđuidaddingeatnegasvuohhta

Čáhceguovllu eaiggát galgá 82 §:a 1 momellantta 4 čuoggás oaivvilduvvon buhtadusaide máksima várás almmuhit guolledoalloguovlui čuovvovaš dieđuid ja dain dáhpáhuvvan nuppástusaid:

1) osolašgotti virggálaš nama dahje juogaduvvon čáhceguovllu eaiggáda nama;

2) čujuhusa;

3) giddodatdovddaldaga; ja

4) kontonummira.

85 §

Guolástusdikšunmávssuin máksit oaivvilduvvon buhtadusa boarásmuvvan

Ovdalis 82 §:a 1 momellantta 4 čuoggás oaivvilduvvon buhtadus ja dasa máksit oaivvilduvvon reantu boarásmuvvet golmma jagi sisa dan mañit jagi álgu rájes, goas buhtadussii guoskevaš guolledoalloguovllu mearráduš lea dahkkojuvvon. Boarásmuvvan buhtadusoazžun sirdašuvvá guolledoalloguovllu háldui geavahanláhkai

82 §:a 1 momeantta 1 čuoggás oaivvilduvvon goluide.

86 §

Mearreruđa várren stáhtabušeahas

Stáhtabušehtti váttojuvvo 82 §:s oaivvilduvvon goluid ja buhtadusaid várás jahkásaččat mearreruhta, mii vástida dan meari, mii guolástusdikšunmáksun lea čoggon manjimus nannejuvvon stáhtaruhtadoallooahpaheami mielde.

10 lohku

Gávppálaš bivdu

87 §

Sisačáliheapmi

Gávppálaš bivdin sáhtá čálihit iežas lunddolaš persovdna dahje juridihkalaš persovdna, gean ássanbáiki dahje ruovttubáiki lea Eurohpá Uniovdni dahje Eurohpá ekonomijaguvlui gullelaš riikkas ja guhte bivdá Suomas dahje ekonomijaavádagas dahje dain čáziin, main Eurohpá Uniovdna oktasaš guolástuspolitihkkii guoskevaš láhkamearrádusaid vuodul oážžu guolástit.

Guolledoallohálldahusa registariin mearriduvvo dárkileappot 11 logus. Meannudeamis, mii galgá čuvvojuvvot sisačáliheamis, mearriduvvo dárkileappot Eana- ja meahccedoalloministeriija ášahusa vuodul.

88 §

Gávppálaš bivdiid joavkkut

Gávppálaš bivdit juhkkujuvvojit joavkkuide I ja II.

Jovkui I gullet:

1) lunddolaš persovnnat dahje servošat, mat ieža bivdet guoli dahje vuvdet das ovddosdikšojuvvon guollebuktagiid ja maid vuovdimis golmma manjimus ruhtadoallobaji áigge čoggon gávpejoru gaskaárvu manná

badjel árvvulassevearrolága (1501/1993) 3 §:a 1 momeanttas mearriduvvon meari; ja

2) lunddolaš persovnnat dahje servošat, mat leat bargagohtán dahje bargagohtet sisačálihanjagi áigge dahje dan ovddit jage gávppálaš bivdduin ja ovdanbuktet ELY-guovddáža dohkkehan plána das, mo guoli dahje das ovddosdikšojuvvon guollebuktagiid vuovdimis čoggojeaddji gávpejoru manná badjel árvvulassevearrolága 3 §:a 1 momeanttas mearriduvvon meari manjimusá goalmmát ruhtadoallobaji áigge sisačáliheami rájes.

Jovkui II gullet eará go jovkui I gullelaš gávppálaš bivdit. Dasa lassin bivdi biddjuvvo jovkui II, jos 2 momeantta 2 čuoggás oaivvilduvvon plána gávpejoru ovdáneamis ii ollašuva.

Gávppálaš bivdit juhkkujuvvojit joavkkuide sisačáliheami oktavuodas ja dán manjá golmma jagi gaskkaid, dahje bivdi iežas bivdaga vuodul.

Ovdalis 2 momeantta 2 čuoggás oaivvilduvvon plána sisdoalus mearriduvvo dárkileappot Eana- ja meahccedoalloministeriija ášahusa vuodul.

89 §

Gávppálaš bivdiide goskevaš sisačáliheami guston ja nohkan

Gávppálaš bivdin sisačáliheapmi lea fámus guhkimustá golbma jagi hávil. ELY-guovddáš addá gávppálaš bivdái duođaštusa registarii gullamis. Jos gávppálaš bivdi áigu joatkit gávppálaš bivdduin sisačáliheami gustoma nohkama manjá, de son galgá čálalaččat ohcat sisačáliheami joatkima ELY-guovddáži.

Gávppálaš bivdi sáhtá jávkaduvvot registaris, jos son ii leat dahkan 1 momeanttas oaivvilduvvon ohcamuša dahje ii šat deavdde registarii merkema eavttuid dahje jos son jeavddalaččat dahje jámma mealgat doaibmá dán lága dahje dan vuodul addojuvvon njuolggadusaid vuostá iige ELY-guovddáža fuopmášahttimis dahje váruhusas fuolakeahhtá njulge doaimmaidis.

ELY-guovddáš jávkada gávppálaš bivdi registaris dan manjá, go son heaitán

gávppálaš bivddus. Gávppálaš bivdi lea geatnegahtton dalán almmuhit ELY-guovddáži sisačálihanavttuin dáhpáhuvvan nuppástusain sihke doaimma loahpaheamis.

90 §

Sállašiid almmuhangeatnegasvuohhta

Gávppálaš bivdi lea geatnegahtton doallat eará sajis go mearraguovllus dáhpáhuvvi bivddus beaivegirjji ja uhcimustá oktii kaleanddarjagis almmuhit Luondduriggodatguovddáži iežas bivdin ja iežas lohku bivdojuvvon sállašiid.

Mearraguovllu gávppálaš bivddu sálašalmmuhusaide heivehuvvojit Eurohpá Uniovnna láchkamearrádusain ja daid ollašuttin dihte addojuvvon riikkadási láchkamearrádusaide váldojuvvon njuolggadusat almmuhangeatnegasvuodas.

Eana- ja meahccedoalloministeriija ášahusa vuodul mearriduvvo dárkileappot beaivegirjji, sálašalmmuhusain ja daid sisdoalus sihke almmuhusaid guođđima áigemeiriin.

91 §

Sállaša vuosttasvuovdin

Sállaša vuosttasvuovdimin adnojuvvu dakkár gávppašeapmi, mas guolli vuvdojuvvu vuosttas háve dan bivdima maŋŋa.

Eará go gávppálaš bivdit eai oaččo vuovdit vuosttas vuovdimin sállaša, man sii ieža leat bivdán dahje mii lea bivdojuvvon sin lohku sisčáziin. Spiehkastahkan dása lea dat, ahte ii-gávppálaš bivdit ožžot vuovdit duollet dálle smávva guolle- dahje reabbáeriid loahpalaš golaheaddjái.

Mearraguovllus bivdojuvvon sállaša vuosttasvuovdimis ja dan ráddjehusain mearriduvvo Eurohpá Uniovnna láchkamearrádusain ja daid ollašuttin dihte addojuvvon riikkadási láchkamearrádusain.

11 lohku

Guolledoallohálldahusa registarat

92 §

Guolledoallohálldahusa diehtovuogádat

Dáinna diehtovuogádagain oavvildit guolledoallohálldahusa eiseválddiid doaimmaide guoskevaš, 94 §:s oavvilduvvon registariid.

Guolledoallohálldahusa diehtovuogádaga registariid dollet ELY-guovddážat, Meahciráđdehus ja Luondduriggodatguovddáš. 94 §:a 1 momeantta 6 čuoggás oavvilduvvon guolledoalloguovluregistarara fas dollet guolledoalloguovllut. Guhtege registardoalli vástida registariidda vurken dieđuinis ja daid doallevašvuodas. Eana- ja meahccedoalloministeriija vástida guolledoallohálldahusa diehtovuogádahkii gullevaš registariid doallama stivremis ja daid hálldašan dihte vealtameahtun diehtovuogádagaid bajásdoallamis ja ovddideamis.

Jos dán lágas ii nuppeláhkai mearriduvvo, de diehtovuogádaga dieđuid ja daidda guoskevaš áššegirjjiid almmolašvuhtii, luohpadeapmái ja luohpadanmávssuide heivehuvvojit eiseválddiid doaimma almmolašvuodas addojuvvon láchka ja persovdnadieđuid giedahallamii persovdnadiehtoláchka (523/1999).

93 §

Guolledoallohálldahusa diehtovuogádaga geavahanulbmil

Guolledoallohálldahusa diehtovuogádat geavahuvvo:

- 1) bivddu ja bivdogoziheaddjiid goziheapmái;
- 2) guolleriggodagaid geavaheami ja diksuma plánemii ja beavttálmahttimii;
- 3) guolástusdikšunmávssuid čuovvumii;
- 4) guolástusdikšunmávssu máksán olbmuid ollislaš meari čielggadeapmái;
- 5) bivdiid čujhusaid čielggadeapmái guolástusdikšunmáksui guoskevaš máksingoartta sádden dihte;
- 6) guolástusdikšunmáksun čoggon ruđaid juohkimii;
- 7) eiseválddi dieđiheapmái;

- 8) guolledoallobagadallamii;
 9) bivddu ja guollenáliid dikšumii guoskevaš eará doaimmaid dikšumii; ja
 10) eiseválddi plánen-, gozihan- ja čielggadandoaimmaide, dutkamii ja statistihkaid dahkamii.
- Diehtovuogádaga dieđuid sáhtta luohpadit oahppočájánasbargguid dahkamii, jos dieđuid luohpadeapmái orru leamen dutkanplána vuodul dárbu ja jos dutkanbarggus lea vásttolaš bagadalli dahje das vástideaddji joavku. Dieđuid luohpadeami eaktun lea dasa lassin dat, ahte ovttaskas olmui guoskevaš dieđut eai galgga beassat vierrásiid dihtosii ja ahte persovdnadieđut jávkaduvvojit, go daidda ii leat šat dárbu dutkama čađahan dihte dahje dan bohtosiid áššáigulleašvuoda sihkkarastin dihte.

94 §

Diehtovuogádaga ráhkadus ja sisdoallu

Guolledoallohállddaha diehtovuogádagat čohkiidit:

- 1) registaris, mii dollojuvvo gávppálaš bivdiin ja masa oažžu vurket gávppálaš bivdi nama ja persovdna-, fitnodat- dahje searvvušdovddaldaga ja eatnigiela, gávppálaš bivdi ruovttu- dahje ássanbáikediđuid ja oktavuodadieđuid, dieđu das guđemuš 88 §:s oaivvilduvvon gávppálaš bivdiid jovkui bivdi gullá, dieđu das bivdágo gávppálaš bivdi sisčáziin vai mearraguovllus, sálašalmmuhandieđuid ja dieđu sisačáliheami álgin- ja nohkanáigemearis;
- 2) guolástusdikšunmáksoregistar, masa merkejuvvojit daid Suomas fásta ássi olbmuid namat ja riegádanáiggit, geaid beales guolástusdikšunmáksu lea máksojuvvon, máksojuvvon guolástusdikšunmávssu sturrod, máksináigi ja dat áigodat, mas guolástusdikšunmáksu lea máksojuvvon;
- 3) eaggátbuhtadusregistar, masa merkejuvvojit 84 §:s oaivvilduvvon dieđut;
- 4) gilvinregistar, masa oažžu vurket guđege guollegilvimis gilvi nama, gilvojuvvon šlájá ja náli, eará

gilvinboahtimiša, gilvvaguliid sturrodaga, agi ja meari sihke gilvinbáikki ja -áiggi;

- 5) guolledoallogeatnegahttin- ja guolledoallomáksoregistar, masa merkejuvvojit čáhcelága 3 logu 15 §:s oaivvilduvvon plánaide guoskevaš dieđut;
- 6) guolledoalloguovloregistar, masa merkejuvvojit guolledoalloguovllu namma, guvllolaš váikkuhanolli, vástoolbmot ja oktavuodadieđut;
- 7) bivdogoziheaddjiregistar, masa merkejuvvojit bivdogoziheaddji namma ja govva sihke riegádanáigi, persovdnadovddaldat, dohkkeheami gustonáigi, fápmudeaddji, doaibmaguovlu ja fápmudusa gustonáigi; ja
- 8) bivdomuddenregistar, masa merkejuvvojit dán láhki vuodduvvi ja dan vuodul ásahit oaivvilduvvon bivdoráddjehusain ráddjema tiipa, ráddjema sisdoallu, ráddjenguovlu ja ráddjema bistináigi.

Registariidda oažžu vurket maiddá 93 §:s oaivvilduvvon doaimmaid dikšun dihte vealtameahtun eará dieđuid sihke diehtovuogádaga geavahanulbmila dáfus dárbbaslaš dieđuid, ii goittotge persovdnadieđuid.

95 §

Guolledoallohállddaha registtardoalliid vuoigatvuohta oažžut dieđuid eiseválddiin

Registtardoallis lea vuoigatvuohta oažžut, almmá ahte čiegusindoallannjuolggadusat dan hehttejit, bivdo- ja fanasregistariid doalli eiseválddiin bivdo- ja fanasregistarii registrerejuvvon bivdofatnasiidda ja daid oamasteaddjiide ja hálldašeaddjiide guoskevaš dieđuid, mat leat vealtameahtumat 93 §:s mearriduvvon doaimmaid dikšun dihte.

Dieđuid sáhtta luohpadit teknihkalaš geavahanoktavuoda vehkiin dahje muđui elektrovnnalaš hámis.

96 §

*Dieđuid luohpadeapmi olgoriikka
eiseválddiide ja riikkaidgaskasaš
doaimmaorgánaide*

Guolledoallohálldahusa diehtovuogádaga dieđuid oažžu, almmá ahte čiegusindoallannjuolggadusat dan hehtejit, luohpadit Eurohpá Uniovnna lahttoriikka dahje Eurohpá ekonomii jaguvlui gullelaš riikka eiseválddiide, Eurohpá kommišuvdnii, Eurohpá bivdogozihandoaimmahakkii ja riikkaidgaskasaš soahpamušain oavvilduvvon eiseválddiide Eurohpá Uniovnna láchkamearrádusain dahje Suoma čadni riikkaidgaskasaš soahpamušain boahtti geatnegahttimiid dikšun dihte.

Registtardoallit mearridit guhtege dieđuid luohpadeamis iežaset doaimmasuorggi hárrái.

97 §

*Persovdnadieđuid bisuheapmi
guolledoallohálldahusa diehtovuogádagas*

Guolledoallohálldahusa diehtovuogádaga dieđut jávkaduvvojit mañimustá golmma jagi geažes das, go registrerendieđut leat mañimuš giedahallon.

Diehtu, man bisuheapmái lea dárbu láchkii vuodđuduvvi doaimma dikšun dihte dahje dutkanvuloš ášši dihte, ii goittotge jávkaduvvo. Diehtu galgá jávkaduvvot dalán dan mañná, go giedahallamii ii šat leat lágas mearriduvvon ágga.

98 §

Ásahusaaddinfápmudus

Merkenvuogis, mii geavahuvvo guolledoallohálldahusa diehtovuogádagas, ja dan teknihkalaš hálldašeamis, sáhttá mearridit dárkileappot Eana- ja meahccedoalloministeriija ásahusa vuodul.

12 lohku

Goziheapmi ja čuovvumušat

99 §

Gozihaneiseválddit ja bivdogoziheaddjit

Dán lága čuovvuma gozihit:

- 1) boles;
- 2) rádjegozáhus;
- 3) 19 §:s oavvilduvvon guolledoalloeiseválddit;
- 4) dat Meahciráđdehusa virgeolbmot, geaid bargun lea dikšut bivdoáššiid;
- 5) 103 §:a mielde dohkkehuvvon ja 107 §:s oavvilduvvon fápmudusa oamasteaddji bivdogoziheaddji; ja
- 6) riikkaráji lahkosiid rádječáziin, Suoma guovllučáziin ja ekonomii jaavádagas Tuollu.

Bivddu goziheamis Meahciráđdehusa hálddašan stáhtačáziin mearriduvvo dasa lassin Meahciráđdehusa meahccegozihanlágas (1157/2005).

Ovdalis 1 momenta 5 čuoggás oavvilduvvon bivdogoziheaddji ii oáččo goittotge gozihit Eurohpá Uniovnna oktasaš guolástanpolitihkkii guoskevaš, EU:a láchkamearrádusaid iige daid ollašuttin dihte addojuvvon riikkadási láchkamearrádusaid čuovvuma.

100 §

Goziheami čuovvunprinsihpat

Bivdogoziheapmái gullelaš doaimma dahje doaimbaidju ii oáččo čuohtit eanet bivdui go bivdogoziheami ollašuttin dihte lea dárbu. Doaimma dahje doaimbaidju galgá heivet vuohkkasit oktii gozihanulbmilii ja goziheami hohpolašvuhtii ja dili ollislaš árvoštallamii váikkuheaddji áššiide

101 §

Bivdogoziheaddjiid doaimma goziheapmi

Bivdogoziheaddjiid oppalaš goziheamis ja stivremis vástida Eana- ja meahccedoalloministeriija. ELY-guovddážit vástidit bivdogoziheaddjiid doaimma goziheamis iežaset doaimmaguovllus.

Eana- ja meahccedoalloministeriijas ja ELY-guovddáziin lea vuoigatvuohta oažžut bivdogoziheaddjis ja bivdogoziheaddjioahpu lágideaddjis dáid doaimma goziheamis dárbbaslaš dieđuid bivdogozihandoaimmaid

dahkamis ja bivdogoziheaddjioahpu lágideamis.

102 §

Bivdogoziheaddji virgevástu

Bivdogoziheaddjái heivehuvvojit su doaimmadettiin dán lágas mearriduvvon bivdogozihandoaimmas rihkusjuridihkalaš virgevástui guoskevaš njuolggadusat. Bivdogozihandoaimmas čuvvojuvvojit hálldahusláhka, eiseválddiid doaimma almmolašvuodas addojuvvon láhka, giellaláhka ja sámi giellaláhka. Vahágabuhttenvásttus mearriduvvo vahátbuhttenlágas.

103 §

Bivdogoziheaddji gelbbolašvuodagáibádusat ja dohkkeheapmi

Bivdogoziheaddjin dohkkehuvvo dat, guhte:

1) lea vuoigatvuodadoaimmagelbbolaš;
2) dovdojuvvo rehálažžan ja luohtehahttin ja lea persovnnalaš iešvuodaid dáfus vuogas olmmoš dán doibmii; ja

3) lea dohkkehahttiláhkai čađahan 104 §:s mearriduvvon bivdogoziheaddji iskosa.

Bivdogoziheaddjin dohkkeha ohcamuša vuođul dat ELY-guovddáš, man doaimmaguvlui ohcci ruovttugiella gullá. Dohkkeheapmi lea fámus logi jagi.

104 §

Bivdogoziheaddji iskkus ja oahppu

Bivdogoziheaddji iskosa lágideamis ja goziheamis vástida ELY-guovddáš. Iskosii guoskevaš čovdosii oazžu ohcat njulgema ELY-guovddázis 30 beaivvi sisa mearrádusa diehtunoažžumis.

Oahpus, mii dáhpáhuvvá ovdal givdogoziheaddji iskosa, boahhtevaš goziheaddjái galgá addit bivdogozihandoaimma dáfus doarvái buori guolástanláhkamearrádusaid ja buori hálldahusa ákkaid dovdamuša sihke bivdogozihandoaimmas dárbbaslaš eará

dieđuid ja dáidduid. Oahpu molssaeaktun lea eará doarvái buorre hárvánupmi bivdogoziheapmái, mii čájehuvvo nu ahte čađahuvvo 1 momeanttas oavvilduvvon iskkus.

Stáhtaráđi ásahusa vuođul mearriduvvo dárkileappot bivdogoziheaddji oahpus ja iskosis.

105 §

Bivdogoziheaddjigoarta ja -dovddaldat

ELY-guovddáš addá bivdogoziheaddjin dohkkehuvvon olbmui bivdogoziheaddjigoarta ja -dovddaldaga. Bivdogoziheaddji galgá doallat goarta sihke 107 §:s oavvilduvvon fápmudussii guoskevaš áššegirjji mielddis bivdogozihandoaimmain ja čájehit dan dárbbu mielde. Bivdogoziheaddji galgá maiddái geavahit bivdogozihandoaimmain bivdogozihandovddaldaga.

Eana- ja meahccedoalloministeriija ásahusa vuođul mearriduvvo bivdogoziheaddjigoarta sisdoalus ja bivdogoziheaddjidovddaldaga bajiloainnus.

106 §

Bivdogoziheaddji dohkkeheami eretgeassin

ELY-guovddáš galgá geassit eret bivdogoziheaddjin dohkkeheami, jos bivdogoziheaddji dan bivdá.

ELY-guovddáš sáhtta, jos njálmmálaš fuopmášahttin ii oro leamen doarvái, addit čálalaš váruhusa bivdogoziheaddjái, guhte rihkku dán lágas daddjojuvvon geatnegasvuodaidis.

ELY-guovddáš sáhtta geassit eret bivdogoziheaddjin dohkkeheami, jos bivdogoziheaddji ii šat deavdde 103 §:a 1 momeanttas mearriduvvon gelbbolašvuodaeavttuid dahje jos son mealgat dahje jámma rihkku bivdogoziheami dahje bivdui guoskevaš njuolggadusaid ja mearrádusaid iige čálalaš váruhus oro leamen dán áššis doarvái.

Bivdogoziheaddji, gean dohkkeheapmi lea eretgessojuvvon, galgá máhcahit 105 §:s oavvilduvvon bivdogoziheaddjigoarta ja

-dovddaldaga eretgeassinmearrádusa dahkan ELY-guovddáži dan mearridan govttolaš áiggi sisa.

107 §

*Bivdogoziheaddji fápmudus ja
doaimbaguovlu*

Ovdalis 103 §:a mielde dohkkehuvvon bivdogoziheaddji oázžu gozihit bivdui guoskevaš njuolggadusaid ja mearrádusaid čuovvuma dušše ELY-guovddáža, guolledoalloguovllu, osolašgotti dahje osolašgoddái gulakeahtes čáhceguovllu eaiggáda fápmudan fápmudusas meroštallon guovllus. Guolledoalloguovllu fápmudan bivdogoziheaddji oázžu gozihit bivdui guoskevaš njuolggadusaid ja mearrádusaid čuovvuma oppa guolledoalloguovllus beroškeahhtá das, leago 121 §:s oaivvilduvvon mearrádus doaimmaid sirdimis guolledoalloguvlui dahkkojuvvon.

Guolledoalloguovlu, osolašgoddái ja osolašgoddái gulakeahtes čáhceguovllu eaiggát leat geatnegahtton almmuhit fápmudusa sisdoalus ja gustonáiggis guovtte mánotbaji sisa fápmudusa fápmuiboahtimis dan ELY-guovddáži, man doaimbaguvlui fápmudeaddji guovlu eanaš gullá. Fápmudusa nohkamis ovdalgo mearriduvvon gustonáigi nohká, galgá almmuhit ELY-guovddáži farggamusat.

108 §

*Gozihaneiseválddi ja bivdogoziheaddji
dárkkistanvuoigatvuohta*

Ovdalis 99 §:s oaivvilduvvon eiseváldi oázžu dárkkistit ahte bivdoneavvu, bivddus ja sálaš, mat leat čázis, bivdofievrrus dahje gáttis, leat njuolggadusaid ja mearrádusaid mielde. Ovdalis 99 §:s oaivvilduvvon eiseváldi oázžu maiddái dárkkistit fievrridanneavvuid ja guliid ja reappáid vurkkodanlanjaid. Dárkkistit ii oáččo goittotge bissovašlágan ássamii oaivvilduvvon lanjaid, jos dasa ii leat dárbu dárkkistanvuloš áššiid čielggadan dihte ja leat sivat eahpidit soapmása dagahan iežas

sivalažžan rihkuslága (39/1889) 48 a logu 2 dahje 4 §:s oaivvilduvvon rihkkosii.

Bivdogoziheaddji oázžu dárkkistit ahte bivdoneavvu, bivddus ja sálaš, mat leat čázis, bivdofievrrus dahje gáttis, leat njuolggadusaid ja mearrádusaid mielde. Dárkkistit ii oáččo goittotge bissovašlágan ássamii oaivvilduvvon lanjaid.

Ovdalis 99 §:s oaivvilduvvon eiseváldi ja bivdogoziheaddji oázžu dárkkistit bivdi vuoigatvuođa guoskevaš bivdui.

Dárkkistuvvon bivdosii galgá guodđit dárkkisteaddji nama ja oktavuodadieuid.

109 §

*Gozihaneiseválddi ja bivdogoziheaddji
duoguštanvuoigatvuohta*

Ovdalis 99 §:s oaivvilduvvon eiseváldi ja bivdogoziheaddji oázžu duoguštit bivddus adnojuvvon bivdosa ja bivdoneavvu sihke sállasa, jos:

- 1) bivdoáiggiide, bivdosiidda, bivdosiid mearrái, bivdovugiid, guliid luoitimii dahje sálašin váldimii dahje ráfáidahttimii guoskevaš njuolggadusat dahje mearrádusat rihkkojuvvojit;
- 2) bivdojuvvo bivdorievtti haga dahje bivdoriekti várra mannojuvvo badjel; dahje
- 3) bivddus ii leat merkejuvvon 48 §:s gáibiduvvon vuogi mielde.

110 §

*Čáhceguovllu eaiggáda, osolačča ja
bivdorievtti hálddašeaddji dárkkistan- ja
duoguštanvuoigatvuohta*

Osolašgotti osolaččas ja osolašgoddái gulakeahtes čáhceguovllu eaiggádis lea vuoigatvuohta dárkkistit ahte bivddus lea 48 §:a 3 momeanttas mearriduvvon vuogi mielde merkejuvvon bivdorievtti čájeheaddji mearkkain.

Osolašgotti osolaččas ja osolašgoddái gulakeahtes čáhceguovllu eaiggádis lea vuoigatvuohta duoguštit bivdui biddjojuvvon bivdosa, mii ii leat merkejuvvon 48 §:a 3 momeanttas mearriduvvon bivdorievtti čájeheaddji mearkkain ja sállasa, mii lea bivdosis dainna eavttuin ahte bivdosa

eaiggádii ii fidnejuvvo oktavuohta dahje dát ii ávžžuhusas fuolakeahhtá váldde eret bivdosa ja fidnemis ii leat doarvái ja rivttesáigásaš veahkki 99 §:s oaivvilduvvon oassebeliin.

111 §

Duogušteapmi

Ovdalis 109 §:a dahje 110 §:a 2 momeantta vuodul duoguštuvvon bivdosa, bivdoneavvu ja sállasa duoguštanbáikái galget guđđojuvvot vejolašvuodaid mielde dieđut duogušteaddjis sihke bivdosa dahje bivdoneavvu vurkkodansajis, jos daid hálddašeaddji ii leat mielde duoguštettiin.

Duoguštuvvon bivdosis dahje bivdoneavvus galgá almmuhit dalán bolesii, ja dat galgá luohpaduvvot farggamusat bolesa duohkái. Jos luohpadeapmi dagaha váttisvuodaid, de bivdosa ja dan vurkkodansaji galgá almmuhit bolesii, mii mearrida mo dat galgá vurkkoduvvot.

Duoguštuvvon bivddus dahje bivdoneavvu galgá máhcahuvvot farggamusat bivdosa dahje bivdoneavvu hálddašeaddjái, jos ii álggahuvvo ovdadutkan. Vuoggabivddus adnojuvvon bivdoneavvu galgá goittotge luohpaduvvot dalán ruovttoluotta, jos guolástusdikšunmávssu máksimis čájehuvvo duodaštus čieža beavvi sisa duogušteamis.

Duoguštuvvon sálaš galgá almmuhuvvot dalán bolesii, mii mearrida sállasa luoitimis, vurkemis áššáigullelaš vuogi mielde dahje jos vurkkodeapmi šaddá menddo váttisin, de sálaš galgá duššaduvvot.

Ovdalis 2 ja 4 momeanttas mearriduvvon almmuhus- ja luohpadangeatnegasvuohta ii guoskka rádjegozáhusa, Tuollu ja Meahciráđđehusa meahccedárkkisteaddjái.

112 §

Duoguštuvvon bivdosa vuovdin dahje duššadeapmi

Jos duoguštuvvon bivdosa dahje bivdoneavvu eaiggádii ii guđa mánotbaji sisa

duogušteamis fidnejuvvo oktavuohta, de boles galgá vuovdit bivdosa dahje bivdoneavvu ja vuovdimis čoggon ruđat galget čilgejuvvo stáhtii. Easkka dasto boles sáhtá duššadit bivdosa dahje bivdoneavvu, jos das ii leat báljo ruđalaš árvu.

113 §

Bisánangeatnegasvuohta ja identitehta čielggadeapmi

Bivddus adnojuvvon fievru galgá, go 99 §:s oaivvilduvvon eiseváldi dahje bivdogoziheaddji addá čielga bisánanmearkka, bisánit dalán go sáhtá dahkat dan dorvvolaččat.

Bivdi galgá addit 99 §:s oaivvilduvvon eiseváldái dahje bivdogoziheaddjái ovttaskas gozihandoaimma dahkan dihte dárbašlaš dieđuid (nama ja persovdnadovddaldaga) dahje jos persovdnadovddaldat váilu, de galgá almmuhit iežas riegádanáiggi, riikkavulošvuođa ja oktavuođadieđuid.

114 §

Čájehanmearrádus

Ovdalis 99 §:s oaivvilduvvon eiseváldi dahje bivdogoziheaddji sáhtá addit čájehanmearrádusa guollebivdái, guhte ii 79 §:a 2 momeantta mielde čájet duodaštusa iežas máksin mávssus.

Čájehanmearrádusa vuodul geatnegahtto 1 momeanttas oaivvilduvvon olmmoš čájehit duodaštusa bolesii čieža beavvi sisa čájehanmearrádusa addimis.

Eana- ja meahccedoalloministeriija áсахusa vuodul mearriduvvo čájehanmearrádusa sisdoalus.

115 §

Fuopmášahttin

Jos bivdonjuolggadusaid rihkkun ii leat stuoris go váldá vuhtii dilálašvuodaid, de 99 §:s oaivvilduvvon eiseváldi dahje

bivdogoziheaddji sáhttá addit dušše
muittuhusa muhto ii álgge eará
doaimbabiijuide.

116 §

Doaimbabiijus luohpan

Ovdalis 99 §:s oavvilduvvon eiseváldi ja bivdogoziheaddji sáhttiba luohpat dán logus mearriduvvon doaimbabiijus, jos dan ollašuttin sáhtášii čuohtit menddo sakka bivdá, go váldá vuhtii rihkkumuša sturrodaga ja dáinna doaimbabiijuin oččoduvvon bohtosa.

117 §

Dáhpáhusalmmuhus

Bivdogoziheaddji galgá dahkat dáhpáhusalmmuhusa 109 §:s oavvilduvvon duogušteamis, 115 §:s oavvilduvvon fuopmášahttima addimis ja 116 §:s oavvilduvvon doaimbabiijus luohpamis. Dáhpáhusalmmuhusa dieđuid oázžu geavahit dušše áššáiosolačča vuoigatvuodadorvvu sihkkarastin dihte ja bivdogoziheaddjiid doaimma gozihan dihte.

Dáhpáhusalmmuhussii merkejuvvojit čuovvovaš dieđut:

1) doaimbabiijuvuloš olbmo persovdnadovddaldat ja eará dovddaldatdieđut ja oktavuodadieđut;

2) navdojuvvon rihkkumuš, man čielggadan dihte doaimbabiijui lea álgojuvvon;

3) doaimbabiijui šládja;

4) logahallan duoguštuvvon dávviriin;

5) doaimbabiijui dahkki ja áigemearri.

Dáhpáhusalmmuhusat galget doaimmahuvvot bivdogoziheaddji dohkkehan doaimbaválddáláš ELY-guovddášii jahkásaččat guđege bivdogoziheaddji doaimmajagi mañit jagi ođđajagemánu loahpa rádjai.

ELY-guovddáš galgá vurkkodit dáhpáhusalmmuhusaid guovtte jagi áigge daid doaimmahanbeaivvis, man mañná dat galget jávkaduvvot.

118 §

Bivdorihkkumuš

Dat, guhte eaktodáhtos dahje fuollameahttunvuodas

1) geavaha 46 dahje 49 §:s dahje daid vuodul dahje bivdonjuolggadusas gildojuvvon bivdovuogi dahje bivdoneavvu, vurkkoda gildojuvvon bivdoneavvu bivdofievrrus dahje muđui nu ahte dat lea dastán sadjosis bivddu várás,

2) bivdá guovllus, gos bivdu lea 7, 52—54, 59, 65—68, 70 dahje 71 §:s dahje daid vuodul dahje bivdonjuolggadusas gildojuvvon dahje ráddjejuvvon,

3) bivdá 52 dahje 53 §:a vuodul gildojuvvon áigge dahje 55 §:a vuodul dahje bivdonjuolggadusas mearriduvvon ráfáidahttima áigge dahje doallá dalle čázis dan bivdui heivvolaš bivdosa,

4) bivdá nu, ahte rihkku 60 §:s oavvilduvvon soahpamuša ollašuttin dihte áshuvvon ráddjehusa,

5) bivdá 56 §:a dahje bivdonjuolggadusa vuostá vuolle- dahje badjemihhtosaš guoli, dahje váldá guoli sálašin 52 dahje 53 §:a vuodul mearriduvvon dahje bivdonjuolggadusas mearriduvvon gielddu vuostá,

6) ii váldde vuhtii 58 §:s dahje bivdonjuolggadusas mearriduvvon luoitingeatnegasvuoda,

7) bivdá, vaikko ii leat máksán 79 §:s mearriduvvon guolástusdikšunmávssu dahje sus ii leat mielde duodaštus iežas máksin guolástusdikšunmávssus iige son dan čájet bolesii čieža jándora sisa,

8) buktá riikii eará go Suomas luonddudilálažžan gávdnojeaddji guollešlájja dahje dan náli dahje sohkašallaid almmá 77 §:a 2 momentas mearriduvvon lobi haga dahje lohpeeavttu vuostá,

9) gilvá čáhceguvlui guollešlájja dahje dan náli 73 dahje 74 §:s dahje 75 §:a vuodul mearriduvvon mearrádusa vuostá,

10) ii váldde vuhtii 48 §:s dahje bivdonjuolggadusas mearriduvvon bivdosa merkengeatnegasvuoda dahje doallá bivddusmearkka čázis 48 §:s mearriduvvon mearrádusa vuostá,

11) rihkku 91 §:s mearriduvvon guoli vuosttasvuovdingielddu dahje 55 §:s

mearriduvvon ráfáidahtton guoli
vuovdingielddu,

12) vurkkoda reappáid dahje
reabbábivdoneavvuidd nu, ahte rihkku 51 §:a,

13) ii váldde vuhtii 62 §:s mearriduvvon
oalgesállašii guoskevaš
almmuhangeatnegasvuoda,

14) rihkku 78 §:a vuodul ásahuvvon
gieldduid, eavttuid dahje ráddjehusaid; dahje

15) rihkku bivdonjuolggadusas ásahuvvon
fanas- dahje mohtorgeavahangiellu,

galgá sáhkohallat, jos dagus ii eará sajis
lágas mearriduvvo garraset ránggáštus,
bivdorihkkumušas.

Jos ii mávsse 79 §:s oaivvilduvvon
guolástusdikšunmávssu dahje ii čájjet
mearreáiggis duodaštusa

guolástusdikšunmávssu máksimis, de
rihkumušsáhkus áidna ránggáštussan
mearriduvvo rihkuslága 2 a logu 9 §:a 3
momeantta ja namuhuvvon 9 §:a 8
momeantta vuodul addojuvvon ásahusas.

Ránggáštus lobihis bivddus mearriduvvo
rihkuslága 28 logu 10 §:s. Ránggáštus
bivdorihkkosis mearriduvvo rihkuslága 48 a
logu 2 §:s. Ránggáštus birrasa bilideamis
mearriduvvo rihkuslága 48 logu 1 §:s.

119 §

Massinčuovvumuš

Massinčuovvumušaide guoskevaš
njuolggadusat eai heivehuvvo, jos olmmoš
lea dagahan iežas sivalažžan 118 §:a 1
momeantta 7 čuoggás namuhuvvon dahkui,
mas sutnje mearriduvvo čuovvumuššan
rihkumušsáhkku.

120 §

Áššáiduhttinvoigatvuohta

Jos bivdorihkkumušain lea rihkkojuvvon
dušše priváhtaolbmo voigatvuohta, de
alaguoddi áššáiduhtta dušše dalle, jos
áššeomasteaddji almmuha rihkkosa
áššáiduhttinláhkai.

13 lohku

Sierra njuolggadusat

121 §

Guolleriggodagaid dikšumii ja bivddu lágideapmái guoskevaš doaimmaid sirdin guolledoalloguvlui

Osolašgoddi dahje osolašgoddái
gulakeahtes čáhceguovllu eaiggát sáhtta
mearreáigái dahje doasttázii sirdit dasa
gullevaš guolleriggodagaid dikšuma ja
bivddu lágidandoaimmaid
guolledoalloguvlui.

Doaimmaid sirdin dihte dahkkojuvvo
čielggadeapmi, mas mearriduvvo sirdinvuloš
doaimmaid ráddjemis ja dahkanvuogis sihke
boađuid ja goluid juohkimis.
Guolledoalloguovlu galgá váldit badjelassas
doaimmaid dikšuma, jos dat orru heivemin
guolledoalloguovllu doaimmaid dikšuma
dáfus.

Sirdima oaivvildeaddji osolašgotti
čoahkkima mearrádus gehččojuvvo
fápmudussan, man vuodul
guolledoalloguovlu sáhtta sirdinvuloš áššiin
doaimmat osolašgotti beales.

122 §

Sierraákkat bivdoovddu hálddašeaddji oassálastin osolašgotti čoahkkimii

Osolašgotti čoahkkimis sierraákkat
bivdoovddu hálddašeaddjiin lea bivdoáššiin
mearridettiin osolašgotti osolaččaid lassin
jienastanvoigatvuohta nu, ahte guđege
jienasteapmái oasseváldis lea iežas oamastan
giddodaga bivddusovttadatmeari vástideaddji
jienastanvoigatvuohta. Muđui
jienastanvoigatvuođas bivdoáššiin
mearridettiin lea fámus, mii
oktasašguovlolágas mearriduvvo.

123 §

Sierraákkat bivdoovddu hálddašeaddji oassálastin bivdoáššiid dikšumii osolašgoddái gulakeahtes čáhceguovllus

Jos osolašgoddái gulakeahtes
čáhceguovllus leat sierraákkat bivdoovddut,
de gehččojuvvo ahte čáhceguovllu eaiggát ja
sierraákkat bivdoovdduid osolašgiddodagaid

eaiggádat hábmejit osolašgotti, mii galgá fuolahit 41 §:s oaivvilduvvon doaimmain. Dákkár osolašgotti osolaččain lea osolašgotti čoahkkimis jienastanvuoigatvuohta bivddusovttadagaid mielde.

14 lohku

Nuppástusohcan

124 §

Nuppástusohcan ELY-guovddáža mearrádussii

ELY-guovddáža dán lágas oaivvilduvvon mearrádussii oázžu ohcat nuppástusa váidimiin hálddahasriektái nu go hálddahasláhkeavahanlágas (586/1996) mearriduvvo.

ELY-guovddáš sáhtá mearridit ahte mearrádus galgá nuppástusohcamis fuolakeahhtá čuvvojuvvot, jos ii eará sajis dán lágas nuppeláhkai mearriduvvo.

Doaimbaválddálaš hálddahasriekti lea dat, man riektebires guoskevaš guovlu dahje eanaš oassi das lea. Jos dán ákka ii sáhte geavahit, de doaimbaválddálaš hálddahasriekti mearrašuvvá nu go hálddahasláhkeavahanlága 12 §:s mearriduvvo.

Hálddahasrievtti mearrádussii 13 ja 16 §:s oaivvilduvvon lohpeáššiiide, 87—89 §:s oaivvilduvvon sisačáliheapmái ja registaris jávkadeapmái sihke 106 §:s oaivvilduvvon čálalaš váruhusa ja dohkkeheami eretgeassimii guoskevaš áššis oázžu ohcat nuppástusa váidimiin nu go hálddahasláhkeavahanlágas mearriduvvo. Hálddahasrievtti eará mearrádussii oázžu ohcat nuppástusa váidimiin dušše dalle, jos Alimus hálddahasriekti mieđiha váidinlobi.

125 §

Nuppástusohcan guolledoalloguovllu mearrádussii

Dat, gean vuoigatvuhtii guolledoalloguovllu oktasaščoahkkima dahje

stivrra dahje doaimbajođiheaddji 27 §:a 3 momeantta vuođul dahkan mearrádus guoská, sáhtá gáibidit guolledoalloguovllu oktasaščoahkkimis mearrádusa njulgema dainna ákkain ahte mearrádus ii leat dahkkojuvvon lágalaš ortnegis dahje dat rihkku lága, ásašusa dahje guolledoalloguovllu njuolggadusaid dahje spiehkasta das, mii geavahan- ja dikšunplánas lea dikšunplánas lea mearriduvvon.

Njulgengáibádusa meannudeami birra mearriduvvo hálddahaslágas. Dárbbu mielde galgá bovdet čoahkkái badjelmearálaš oktasaščoahkkima gieđahallat njulgengáibádusa.

Guolledoalloguovllu oktasaščoahkkima njulgengáibádusa vuođul addin mearrádussii oázžu ohcat nuppástusa váidimiin hálddahasriektái nu go hálddahasláhkeavahanlágas mearriduvvo. Doaimbaválddálaš hálddahasriekti lea dat, man riektebires eanaš oassi guoskevaš guolledoalloguovllus lea. Hálddahasriekti sáhtá mearridit ahte ovdalgo ášši loahpalaččat čovdojuvvot, de mearrádusa oázžu ollašuttit dalán, jos dasa lea erenoamáš sivva iige ollašuttin geahnuhte nuppástusohcama.

Hálddahasrievtti mearrádussii oázžu ohcat nuppástusa váidimiin dušše dalle, jos Alimus hálddahasriekti mieđiha váidinlobi.

126 §

Sierraákkat bivdoovdui guoskevaš čielggasmeahtunvuođa ja riiddu čoavdin

Giddodatčohkkenlága 101 §:s oaivvilduvvon giddodatdoaimmahusas čovdojuvvot čielggasmeahtunvuohta dahje riidu, mii guoská:

1) erenoamáš bivdoovdoguovllu dahje erenoamáš bivdosaji sajádahkii dahje ollilvuhtii;

2) sierraákkat bivdoovdu sisdollui;

3) čáhceguovllu eaiggádie gullevaš bivdorievtti ja sierraákkat bivdoovdu hálddašeadjigiddodaga eaiggáda bivdorievtti gaskasaš gaskavuhtii; dahje

4) sierraákkat bivdoovdduid osolašgiddodagaid ossodagaid sturrodahkii oktasaš sierraákkat bivdoovdui.

127 §

Sierramielalašvuodaid čoavdin

Sierramielalašvuoda čáhceguovllu bivdogaevaheamis ja das nubbái čuoheci vahágis dahje headuštusas sihke dán láchkii vuodduuvvi ávkinatnimis dahje geatnegasvuoda healbadeamis sáhtá, jos dán lágas juoga ášši hárrái ii leat nuppeláhkai mearriduvvon, doalvut gearretievtti čoavdinláhkai riidoáššin.

15 lohku

Fápmuiboahtin

128 §

Fápmuiboahtin

Dát láchka bohtá fápmui ođđajagemánu 1. beaivve 2016.

Dáinna lágain gomihuvvo guolástanláhka (286/1982), maŋjelis *gomihuvvon láchka*, ja oktasaš bivdorievttis addojuvvon láchka (285/1982).

Jos eará lágas čujuhuvvo, go dát láchka bohtá fápmui, ovdal guston guolástanláhkii, de dan sajis heivehuvvo dát láchka.

129 §

Vuosttas guolledoalloguovlojuohku

Gomihuvvon lága 68 §:s oaivvilduvvon guolástanguovllut dikšot dán lága 24 §:a 3—5, 8 ja 9 čuoggás oaivvilduvvon guolledoalloguovlluide gullevaš bargguid juovlamánu 31. beaivvi rádjai 2018. Mearrádusat, maid ELY-guovddázat leat dahkan 22 §:a vuodul guolledoalloguovlluid rájiid nannen dihte, heivehišgohtet ođđajagemánu 1. beaivvi rájes 2019.

Vuosttas guolledoalloguovlojuhkui guoskevaš evttohusa dahkama várás mearridit guvllolaš guolledoalu ovtasbargojuvkui oassálasti ovddasteaddjit

gomihuvvon lága 68 §:s oaivvilduvvon guolástanguovlolága mielde guolástanguovlojuogu, go dát láchka bohtá fápmui.

Evttohus dán lágas oaivvilduvvon guolledoalloguovllu rádjain galgá guđđojuvvot ELY-guovddáža nannenláhkai maŋimustá juovlamánu 31. beaivve 2016.

ELY-guovddáš bovde čoahkkái guolledoalloguovllu vuosttas oktasaščoahkkima dan maŋjá go guolledoalloguovllu rájiide guoskevaš mearrádusa sáhtá heivehišgohtit 1 momeantta mielde.

130 §

Vuosttas geavahan- ja dikšunplánaid njuolggadusaid dahkan

Guolledoalloguovllu galgá árvalit 35 §:s oaivvilduvvon vuosttas geavahan- ja dikšunplána ELY-guovddáži dohkkehanláhkai guovtte jagi sisa das, go guolledoalloguovlluid rájiid nannenmearrádusa leat 129 §:a 1 momeantta mielde heivehišgohtán. Gomihuvvon lága 79 §:a mielde dohkkehuvvon geavahan- ja dikšunplána báhcá fápmui dassái, go ELY-guovddáš lea dohkkehan dán lága 37 §:s mielde dahkkojuvvon geavahan- ja dikšunplána.

Guolledoalloguovllu galgá árvalit ELY-guovddáži nannenláhkai 30 §:s oaivvilduvvon njuolggadusaid jagi sisa das, go guolledoalloguovlluid rájiid nannenmearrádusa leat 129 §:a 1 momeantta mielde heivehišgohtán.

131 §

Guolástanguovllu doaimmaide, vuoigatvuodaide ja geatnegahttimiidda guoskevaš sirdašuvvannjuolggadusat

Gomihuvvon lága 68 §:s oaivvilduvvon guolástanguovlui guoskevaš vuoigatvuodát, soahpamušat, čatnaseamit ja geatnegahttimat sirdašuvvet dan guolledoalloguovlui, man doaimmaguovlui eanaš oassi nohkki guolástanguovllus gullá. Jos guolledoalloguovllut eai sáhte soabadit áššis,

de ELY-guovddáš mearrida das, guđe guolledoalloguvlui guolástanguovlluid vuoigatvuodát, soahpamušat, čatnaseamit ja geatnegahttimat goasge sirdašuvvet. Go dát láhka lea bohtán fápmui, de guolledoalloguovlu bohtá guolástanguovllu sadjái áššáiosolažžan áššis, mii lea dutkojuvvomin hálddahuseiseválddis dahje duopmostuolus.

Ruđat, mat máksojuvvojit buhtadussan čáhceguovllu eaiggádii gomihuvvon lága 89 a §:a ja 91 §:a vuođul, leat vurkejuvvon guovlohálddahusvirgebáikái lága (281/1931) (láhka ruđa, árvoossodagaid, árvobáhpáriid dahje áššegirjiid vurdemis vealggi máksun dahje beassan dihte eará máksingeatnegasvuodas) 1 §:a mielde. Go dát ruđat máhcahuvvojit namuhuvvon lága 7 §:s oaivvilduvvon mearreáiggi nohkama maŋná, de dat galget máksojuvvot dan guolledoalloguvlui, man lahttu buhtadussii vuoigadahtton eaiggát lea. Jos buhtadussii vuoigadahtton eaiggát ii leat dihtosis, de heivehuvvo ruđaid máhcaheapmái 1 momeanttas mearriduvvon njuolggadus.

132 §

Ovddit lánkamearrádusaid mielde máksojuvvon buhtadusat čáhceguovllu eaiggádiidda

Buhtadus, mii galgá máksojuvvot čáhceguovllu eaiggádii gomihuvvon lága 89 a §:a ja 91 §:a vuođul ja man vuoigatvuodaágga lea šaddan ovdal dán lága fápmuibohtima, boarásmuvvá golmma jagi geažes dán lága fápmuibohtimis. Dakkár buhtadus, man vuoigatvuodaágga lea šaddan maŋimustá vihtta jagi ovdal dán lága fápmuibohtima, boarásmuvvá goittotge jagi geažes dán lága fápmuibohtimis.

Gomihuvvon lága mielde ásahuvvon guolástanguovllut galget sirdit 1 momeanttas oaivvilduvvon buhtadusruđaid dán lága fápmuibohtima maŋná guvllolaš ELY-guovddážii.

Jos guvllolaš ELY-guovddážii 2 momeantta mielde sirdojuvvon ruđaide guoskevaš oažžumat boarásmuvvet 1 momeantta mielde, de guvllolaš ELY-guovddáš juohká ruđaid 22 §:s oaivvilduvvon

guolledoalloguovlluide geavahanláhkai 82 §:a 1 momeantta 1 čuoggás oaivvilduvvon goluide.

133 §

Eará sirdašuvvannjuolggadusat

Gomihuvvon lága 11 §:a 3 momeantta, 26 §:a, 32 §:a 2 ja 3 momeantta, 35 §:a, 37 §:a 2 momeantta, 43 ja 46 §:a vuođul ásahuvvon guolástanguovllu bivddu ráddjenmearrádusat báhcet fápmui dassái, go nuppeláhkai mearriduvvo, goittotge guhkimustá vida jahkái dán lága fápmuibohtimis.

Ovdal dán lága fápmuibohtima čoggon vuoggabivdo- ja bivdodikšunmávssuide heivehuvvojit dán lága fápmui boadedettiin guston njuolggadusat ja mearrádusat, jos dán lága njuolggadusain ii nuppeláhkai daddjojuvvo.

Guovtte vuosttas stáhtabušehtas, mat dahkkojuvvojit dán lága fápmuibohtima maŋná, galgá 82 §:s namuhuvvon ulbmiliidda váldit mearreruđa, man vuođđun lea árvvoštallan das, man ollu ruđat guolástusdikšunmáksun čoggojit dan jagi ovddit jagi áigge, man várás stáhtabušehtta dahkkojuvvo.

Gomihuvvon lága vuođul mieđihuvvon lobit báhcet fápmui lohpeevttuid mielde.

Dán lága hehttekeahhtá dat bivdorievtti láigoheapmái dahje eará luohpadeapmái guoskevaš soahpamušat ja eará soahpamušat, mat leat dahkkojuvvon gomihuvvon lága vuođul ovdal dán lága fápmuibohtima, bissot fámus.

Gomihuvvon lága 11 §:a vuođul mearriduvvon oaggun-, bilken-, ja vuoggabivdogielddut báhcet fápmui ja gusket dán lágas oaivvilduvvon oaggumii, bilkemii ja vuoggabivdui.

Čuovvovaš ásahusat báhcet fápmui:

1) muhtun bivdoráddjehusain Saimaas addojuvvon stáhtaráđi ásahus (295/2011);

2) fierbmebivddu ráddjemis saimaagahtečivggaid suodjalan dihte addojuvvon stáhtaráđi ásahus (294/2011);

3) luossabivddu ráddjehusain Mearrabađaluovttas ja Simojokis addojuvvon stáhtaráđi ásahus (190/2008);

Eana- ja meahccedoalloministtar *Petteri Orpo*